

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C211 – BIN16**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme

van 4 mei 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Sas van Rouveroij tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het lokaal pact	3
Vraag om uitleg van de heer Jan Verfaillie tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het recent schrijven van de FOD Binnenlandse Zaken in verband met de ontwikkeling van een nieuw elektronisch stelsysteem	5
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over personen met een handicap in dienst bij lokale besturen	12
Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de evaluatie van het inburgeringsbeleid	
Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de uitval in het inburgeringstraject	17
Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de federale webstek ‘verspilling’	26
Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het verschijnen van een promotionele kaart van België bij Visit Flanders zonder vermelding van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	29

■

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder

Vraag om uitleg van de heer Sas van Rouveroj tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het lokaal pact

De voorzitter: De heer van Rouveroj heeft het woord.

De heer Sas van Rouveroj: Voorzitter, minister, ik had het graag met u gehad over het lokaal pact, maar dan niet het voorstel dat Open Vld heeft geformuleerd over versie 2, maar wel het lokaal pact zoals dat in 2008 werd afgesloten door de vorige Vlaamse Regering met de steden en gemeenten. Dat lokaal pact loopt over de periode tot 2013, tenminste als ik de impact van dat lokaal pact zo mag omschrijven, meer in het bijzonder met betrekking tot een fiscale maatregel betreffende onroerende voorheffing op nieuw materieel en outillage.

In dat fiscaal pact worden allerlei rechten en plichten omschreven. Een van de afspraken die daarin werd gemaakt, was dat er op nieuw materieel en outillage geen onroerende voorheffing meer zou worden betaald en er dus een vrijstelling voor zou worden ingevoerd. Maar die vrijstelling zou zonder impact blijven voor wat betreft de steden en gemeenten.

Dat is op zich prima. De vrijstelling zou via een derdebetalerregeling worden uitgewerkt en die zou lopen tot 2013. De impact is niet onbelangrijk: het gaat over 75 miljoen euro in 2013. Het is dus de moeite waard om ons even te beraden over wat er na 2013 zal gebeuren. Dat we ons die vraag in 2008-2009 niet hebben gesteld, lijkt me evident omdat op dat ogenblik de horizon waarbinnen de steden en gemeenten moeten plannen, 2013 en volgende jaren nog niet omvatte. Nu is het wel zover. Ik verwijs naar artikel 147 van het Gemeentedecreet, dat nog niet van toepassing is. Het is pas van toepassing in januari 2013, maar ik verwijs ernaar omdat in de omzendbrieven van de bevoegde minister men, mutatis mutandis, omzeggens eenzelfde regeling handhaaft, zij het niet bij decreet maar bij omzendbrief. In uw omzendbrief van 2009 die u hebt meegedeeld aan de Vlaamse Regering op 4 september 2009, lees ik dat er als verplichte bijlage bij het budget 2009 ook een meerjarig financieel beleidsplan moet worden gevoegd voor de periode tot en met minimaal 2013.

Het fiscaal pact geeft dus een zekerheid van compensatie tot en met 2013. De begrotingen 2009 en de meerjarige beleidsplannen hebben daar dus nog geen last van, maar vanaf nu zal dat wel zo zijn. De volgende begrotingscyclus gaat over de begroting 2011. Dat betekent dat het meerjarig financieel beleidsplan zal reiken tot en met het dienstjaar 2014.

Minister, hoe moeten steden en gemeenten de impact inschatten die een en ander heeft op de opbrengsten op de onroerende voorheffing (OV)? In een evaluatie is pas voorzien in 2013. Die komt dus rijkelijk laat. Dat betekent dat de gemeentebesturen hoe dan ook een standpunt zullen moeten innemen.

Ik ga er even van uit dat de volgende circulaire van augustus-september met betrekking tot de begroting 2011 ook de verplichting omtrent de meerjarige financiële beleidsplanning zal omvatten en die zal dan vooruitkijken tot 2014. Zult u daarover voor 2014 in uw omzendbrief iets zeggen? Als u daar niets over zegt, vrees ik dat steden en gemeenten verplicht zullen zijn om het verlies te boeken of te beginnen inschatten wat de besluitvorming van deze Vlaamse Regering zou kunnen zijn de komende maanden en jaren. Het is wel deze Vlaamse Regering die deze beslissing nog kan nemen, want ze is hoe dan ook bevoegd tot juni 2014. Deze vraag is aan de juiste regering gericht. Minister, het zal aan u en uw regering toekomen om hieromtrent een keuze te maken. Kunt u die keuze nu al maken? Kunt u in de komende maanden ten laatste bij uw omzendbrief bij de begroting 2011, aan de steden en gemeenten duidelijk maken hoe ze met deze onzekerheid moeten omgaan?

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Voorzitter, ik ben zeer tevreden met de vraag van de collega en ik ben zeer tevreden dat hij zo ver vooruitblijkt in de tijd. Er zijn tijden geweest dat Vlaamse

regeringen en Vlaamse parlementsleden aan kortlopende politiek deden om op korte termijn te scoren, en niet nadachten op lange termijn. Deze vraag is een geschenk uit de hemel: een collega uit de oppositie die denkt op zeer lange termijn, namelijk tot 2014. Zoals u weet, is dat een eeuwigheid, en mijn volgende vraag zal dat bevestigen.

Mijnheer van Rouveroij, ik ben zeer tevreden met uw vraag, maar als de Vlaamse Regering een engagement op zich neemt en een aantal voorwaarden oplegt aan de lokale besturen, lijkt het me nogal logisch dat de Vlaamse Regering de aangegane engagementen doortrekt in de toekomst zonder daar heel concreet op in te gaan. Ik vind dat de logica zelve. Een gegeven woord van de ene kant betekent automatisch een gegeven woord van de andere kant.

Maar om nu al te zeggen dat het er in 2014 zus of zo zal uitzien? Onze fractie heeft dit lokaal pact mede ondertekend, maar het is deels toch een aantasting van de lokale fiscale autonomie. Er zijn wel een aantal compensaties, maar u weet net zo goed als ik hoe het eraan toe gaat: bij regeringsonderhandelingen, bij begrotingsbesprekingen of bij begrotingscontroles kunnen die altijd eenzijdig opgezegd worden. Ik heb de volste overtuiging dat deze Vlaamse Regering de engagementen die ze is aangegaan, zal voortzetten in de toekomst, hoewel ik daaromtrent meer dan één voorbehoud heb wat betreft de haalbaarheid hiervan op middellange en lange termijn. Het siert de collega dat hij niet, zoals voorgaande Vlaamse regeringen, aan dagjespolitiek doet, maar al heel concreet nadenkt op de lange termijn en legislatuuroverschrijdend denkt. Ik wil hem daarvoor danken.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: U hebt de inhoud geschetst van het lokaal pact wat betreft het deel over de compensatie voor de OV op nieuw materieel en outillage. Er is in 100 percent compensatie voorzien. U weet dat het lokaal pact inhoudt dat dit geldt tot en met 2013, met een stijgende kostprijs. De kostprijs van 2013 is geraamd op 75 miljoen euro. Er is ook bepaald dat er daarna een evaluatie komt. Minister Muylers zal die evaluatie op zich moeten nemen.

U stelt de vraag vanuit de bekommernis voor de gemeenten die moeten kunnen plannen. Ik ben het daar helemaal mee eens. Op dit ogenblik is het pact wat het is. Het heeft zijn geldigheidsduur, en er zijn formele afspraken in gemaakt die ik niet eenzijdig kan veranderen. Het is in elk geval niet de intentie van de Vlaamse Regering om die maatregel terug te schroeven. Ik ga ervan uit dat het ook na 2013 de bedoeling is om die maatregel te handhaven. Ik kan u ook zeggen wat daarover in de meerjarenbegroting van minister Muylers staat, die aan het parlement is bezorgd. Daarin is het bedrag van 75 miljoen euro ook opgenomen. Ik citeer uit de meerjarenbegroting: “Wat betreft de volledige vrijstelling van de OV voor het KI van materieel en outillage neemt het krediet in 2011 met 20 miljoen euro toe en nadien jaarlijks met 15 miljoen euro, om vanaf 2014 recurrent 75 miljoen euro te bedragen.”

Daarover moet uiteraard een politieke beslissing worden genomen. Het pact moet opnieuw worden besproken en er komt ook een evaluatie. Dan moet dat politiek verzilverd worden. Maar dit is in elk geval wat er in de meerjarenbegroting staat.

De voorzitter: De heer van Rouveroij heeft het woord.

De heer Sas van Rouveroij: Minister, het is een zeer bevredigend antwoord omdat u verwijst naar de meerjarenbegroting van de Vlaamse Regering, die pas een week of 2 geleden is ingediend en die ik nog niet in detail had bekeken, waarin recurrent in de betaling aan de steden en gemeenten is voorzien, weze het dat er nog een formele besluitvorming nodig is. Ik neem aan dat dat voor steden en gemeenten, mocht u daar in uw omzendbrief geen melding van maken, een voldoende gezagsargument is om er in hun meerjarenplannen van uit te gaan, in afwachting van een formele besluitvorming, dat na 2013 die compensaties gehandhaafd worden.

Laten we hopen dat de formele besluitvorming zo snel mogelijk kan gebeuren of dat u dat minstens per omzendbrief kunt formaliseren zodat de steden en gemeenten in 2014 dat verlies wel degelijk niet moeten boeken. Ik wil even waarschuwen voor het volgende, in afwijking van wat u zonet zei. U zei dat de verliezen zullen groeien, maar ik krijg de indruk dat de investeringen als gevolg van de economische crisis wel eens vertraagd zouden kunnen zijn. In 2009 heeft men in een compensatie voorzien, maar me dunkt zal de oorspronkelijk geschatte compensatie uiteindelijk veel lager uitvallen. Ik ga ervan uit dat die crisis heel wat minder nieuw materieel en outillage tot stand heeft gebracht.

Maar goed, dan zijn de effecten uitgesteld. Mocht de Vlaamse Regering vanaf 2014 niet meer compenseren, dan is het grote risico dat door de uitgestelde werking van de crisis de steden en de gemeenten het gelag zullen betalen. Maar ik ben tevreden en gerustgesteld dat de Vlaamse Regering de intentie heeft om de verplichtingen van het fiscaal pact 'ad aeternam' te verlengen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Jan Verfaillie tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het recent schrijven van de FOD Binnenlandse Zaken in verband met de ontwikkeling van een nieuw elektronisch stelsysteem

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Voorzitter, minister, ik heb deze vraag nog opgesteld in onverdachte tijden, namelijk op 19 april 2010. Ondertussen heeft de recente geschiedenis mijn vraag compleet achterhaald, maar ik vind het belangrijk om nog even stil te staan, gedeeltelijk bij de inhoud van mijn vraag en gedeeltelijk bij enkele randopmerkingen.

Minister, u en de collega's weten dat we in deze commissie al verschillende keren over de invoering van een nieuw elektronisch stelsysteem van gedachten hebben gewisseld. In de commissievergadering van 9 maart 2010 verduidelijkte de minister dat na heel wat inspanningen de federale minister van Binnenlandse Zaken op 1 maart de brieven heeft verstuurd over de Best and Final Offers (BAFO) en dat deze firma's over 14 dagen beschikten om die in te dienen.

Met de toekomstige ontbinding van het federaal parlement veronderstel ik dat dit dossier behoort tot de lopende zaken en dat de federale regering geen beslissing meer kan nemen over welk systeem er zal komen en hoe de implementatie zal gebeuren.

Groot was onze verwondering als lokaal bestuur, toen wij een schrijven ontvingen van 18 maart 2010 van de federale minister van Binnenlandse Zaken die aan de gemeenten meedeelde dat het nieuwe stelsysteem onmogelijk klaar kan zijn voor de volgende federale verkiezingen van 2011. Dat was dus nog vóór de aankondiging dat er nieuwe verkiezingen zouden plaatsvinden. De vraag werd gesteld of we nog bereid waren om de huidige stelsystemen JITES of DIGIVOTE opnieuw te gebruiken bij de verkiezingen van 2011. Wij moesten daarover aan de minister een antwoord verstrekken ten laatste op 31 maart 2010. Dat is ondertussen al een maand geleden.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) heeft inzage gekregen in de resultaten van de bevraging. Daaruit blijkt dat 91 percent van de gemeenten die geautomatiseerd stemden, effectief nog bereid zijn om de stemcomputers te gebruiken. Minister, ik denk dat heel wat gemeenten randopmerkingen hebben gemaakt waar de federale minister onvoldoende rekening mee houdt. Ik vrees dat de minister niet alleen moet adviseren. Het gaat de bevoegdheid van deze commissie te boven onder welke spelregels de

verkiezingen moeten plaatsvinden. Ik vind ook dat de minister nogal licht gaat over de manier waarop de verkiezingen zullen verlopen: geautomatiseerd of op papier.

Ik geef u een voorbeeld. Wij hebben als stadsbestuur van Veurne – ik hoor dat heel wat gemeentebesturen hetzelfde hebben gedaan – aan de minister laten weten dat we bereid zijn om verder elektronisch te gaan stemmen, op voorwaarde dat wij vanuit Binnenlandse Zaken de nodige ondersteuning krijgen en indien nodig het nodige reservemateriaal krijgen om de geautomatiseerde verkiezingen op een vlekkeloze manier te laten verlopen. Onze ervaring van de laatste verkiezing was immers dat er hier en daar een stemcomputer of een scherm de geest heeft gegeven, waardoor we vandaag niet de garantie kunnen geven dat we de verkiezingen op een vlotte en efficiënte manier zullen kunnen doen verlopen.

Het scenario dat vandaag bij ons in Veurne leeft, is het volgende. We hebben twaalf of dertien stembureaus. We zouden het aantal stembureaus beperken tot acht of negen om te voorzien in het nodige reservemateriaal. Dat betekent dat je lange wachtrijen zult hebben tijdens het stemmen en de kiezers langer zullen moeten aanschuiven, wat ongetwijfeld op hun gemoedsrust zal werken en waarmee ze niet tevreden zullen zijn. Elektronisch kan je stemmen van 8 uur tot 15 uur. Men zou de stemming eventueel langer kunnen laten duren om alles goed te laten verlopen.

Wij hebben de minister schriftelijk een voorwaardelijk gunstig advies gegeven dat we bereid zijn, op voorwaarde dat we de nodige ondersteuning zouden krijgen. Nu hebben we een schrijven van 28 april 2010 ontvangen van de minister – de kers op de taart –, waarin ze ons gemeentebestuur bedankt dat we opnieuw bereid zijn de stemcomputers te gebruiken voor de verkiezingen van 20 juni en dat men heel binnenkort de pakketten zal overmaken om alles te implementeren, de programmatuur te installeren en alles te testen. Minister, dat hebben wij niet gevraagd. Wij hebben aan de minister gevraagd dat ze met de diensten van Binnenlandse Zaken de nodige garanties kan geven om de verkiezingen van 13 of 20 juni op een vlekkeloze manier te laten verlopen.

Minister, u zult misschien antwoorden dat de organisatie van de verkiezingen een bevoegdheid is van de federale minister van Binnenlandse Zaken. Ik weet dat, ik ga er vandaag geen grote uitspraken over doen. Het zijn uiteindelijk ook federale verkiezingen en dus lijkt het me nogal logisch dat de organisatie bij het federale niveau ligt, zelfs de organisatie van de Vlaamse verkiezingen ligt bij het federale niveau. Vlaanderen is alleen maar bevoegd voor de organisatie van de gemeente- en de provincieraadsverkiezingen.

Ik vind dat de minister hier nogal licht overgaat, vooral met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen die een jaar later volgen, in 2012, want ongetwijfeld zal de federale regering tegen die tijd de BAFO niet kunnen implementeren en zal ze er dus ook geen beslissing over nemen. In 2012 zullen we zeker overal opnieuw met potlood en papier moeten stemmen, waarom zouden we dan nog aan stervensbegeleiding van de huidige computers doen? Waarom zouden we ze in 2011 nog gebruiken? We weten immers nu al dat we in 2012 door de manifeste onwil van de federale minister van Binnenlandse Zaken, die het dossier veel te lang heeft laten liggen, met potlood en papier zullen moeten stemmen.

Het probleem vandaag is dat we garanties vragen aan Binnenlandse Zaken, maar dat de federale minister die garanties niet geeft. Ze feliciteert ons omdat we opnieuw elektronisch willen stemmen, al hebben we dat niet expliciet op papier gezet hebben. Het probleem is dat de federale minister communiceert via de VVSG. De VVSG heeft de gegevens kunnen inzien, en daaruit blijkt dat meer dan 90 percent opnieuw bereid is om de computers te gebruiken. Ik verneem echter in de wandelgangen in mijn kanton dat een aantal gemeenten zich afvragen of ze nog de nodige ondersteuning krijgen. Ze vragen zich af of alles wel functioneel zal zijn en of de verkiezingen goed zullen kunnen verlopen.

Minister, mijn concrete vragen zijn eigenlijk al compleet achterhaald, want alles ligt ondertussen stil. Ik zou toch graag uw visie hierop willen vernemen. Ik weet dat u hier

machteloos tegenover staat, maar zou u toch nog contact willen opnemen met uw federale collega opdat alles op een vlekkeloze manier kan verlopen en dat ook de gemeenten die elektronisch stemmen, van de minister de garantie krijgen dat ze zal voorzien in de nodige ondersteuning en eventueel in het nodige vervangmateriaal? Zo niet, kunnen de gemeentebesturen nog altijd autonoom de beslissing nemen om alles met potlood en papier te laten verlopen.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Voorzitter, ik sluit me aan bij de bekommernissen en de vragen van de heer Verfaillie. Ik sluit me niet helemaal aan bij het fatalisme dat in zijn vraag klinkt.

We moeten immers ook goed voor ogen houden, mijnheer Verfaillie, dat als een gemeente beslissingen neemt, dat samen gebeurt met de andere gemeenten van hetzelfde kanton. Het is samen uit, samen thuis. Er kan niet worden beslist om in de ene gemeente elektronisch te stemmen en in de andere gemeente met potlood en papier.

Minister, ik zou van u ook graag het vervolg vernemen sinds de vorige keer dat deze aangelegenheid in de commissie ter sprake is gekomen. Hoe is het sindsdien verlopen? Kunt u ons meedelen, als u nu uw 'back planning' maakt vanaf 14 oktober 2012, de datum van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen, wanneer de federale overheid ten laatste de nodige schikkingen moet treffen, minimaal met de huidige kantons waar er geautomatiseerd wordt gestemd en optimaal of ideaal met alle 308 Vlaamse gemeenten waar verkiezingen worden georganiseerd in 2012? Welke stappen moeten er gezet worden? Welk traject is er?

Ik wil er ook op wijzen dat alle steden en gemeenten in Vlaanderen waar geautomatiseerd gestemd wordt, de jongste dagen de nodige schikkingen hebben getroffen om hun apparatuur te laten testen – en dat brengt kosten met zich mee en zal misschien met begrotingswijzigingen gepaard gaan – zodat ze gebruikt kan worden op 13 of 20 juni aanstaande. Het zou goed zijn dat de minister en de Vlaamse overheid aan de steden en gemeenten vragen om zo snel mogelijk hun bevindingen over te maken van het testen van het materiaal zodat er een status quaestionis is van de toestand van de stemapparatuur hic et nunc in Vlaanderen en men er als element van discussie en in de verdere planning rekening mee kan houden.

Ik pleit er niet voor om er nu al van uit te gaan dat die apparatuur tegen 2012 nog eens gebruikt zal worden, maar ik zou er toch als eventuele mogelijkheid rekening mee houden. In 1999, toen wij in Sint-Niklaas, stad samenvallend met het kanton, met de apparatuur gestart zijn, hadden we nooit kunnen vermoeden dat we er in 2010 nog steeds gebruik van zouden maken.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Voorzitter, ik sluit me aan bij de beschouwingen van de heer Verfaillie wanneer hij het erover heeft dat we moeten komen tot veralgemeend elektronisch stemmen. Ik meen dat dat de toekomst is en ik denk dat de minister mijn standpunt deelt. Laat er ook geen twijfel over bestaan: ik denk dat het ook het standpunt is van bijna alle partijen in dit parlement.

Ik kan de heer Verfaillie echter niet volgen wanneer hij de hele tijd zegt, tot vervelens toe, dat het dossier is blijven liggen op het bureau van de minister van Binnenlandse Zaken. Bij navraag is gebleken dat niets minder waar is: de minister van Binnenlandse Zaken is een groot voorstander van het veralgemeend elektronisch stemmen, maar natuurlijk moeten er procedures gevolgd worden, daar kunnen we niet buiten. Dit is een zaak van de voltallige federale regering, niet alleen van één minister, en die minister moet voldoende financiële middelen voorhanden hebben of krijgen om het systeem zo spoedig mogelijk te kunnen implementeren. Het is nogal gemakkelijk om steeds weer te zeggen dat het dossier is blijven liggen op het bureau van de minister van Binnenlandse Zaken. Niets is minder waar! Ze heeft

de voorbije maanden al het mogelijke gedaan om het dossier te activeren en om in het vooruitzicht van de federale verkiezingen die normaliter zouden plaatsvinden in 2011, en zeker met het oog de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 te komen tot een veralgemeend elektronisch stemmen. De voorbije maanden en zelfs nog de voorbije maand, zijn er de nodige intense contacten geweest met de Vlaamse overheid en met het kabinet van de minister van Binnenlandse Aangelegenheden om dit dossier zo spoedig mogelijk vooruit te helpen.

Ik wil deze bemerkingen en correcties aanbrenge, want anders is het al te gemakkelijk. In het verleden, toen dit punt aan de orde was, hebben we hier meermaals moeten horen dat de minister het dossier op haar bureau liet liggen, maar bij navraag is toch gebleken dat dit helemaal niet waar is. Het is natuurlijk een complex dossier en dat bevindt zich in de federale regering. De financiële middelen moeten verstrekt worden door de volledige federale regering, dit is niet de zaak van één minister.

De voorzitter: De heer Vanden Bussche heeft het woord.

De heer Marc Vanden Bussche: Voorzitter, minister, ik deel uiteraard de terechte bezorgdheid van de heer Verfaillie, maar zijn fatalisme, waar de heer Dehandschutter al naar verwees, stoort ook mij een beetje. Wij maken deel uit van hetzelfde kanton met vier gemeenten: Koksijde, De Panne, Veurne en Alveringem. Koksijde is dubbel qua aantal inwoners, kiezers. Ik heb navraag gedaan bij onze diensten en wij hebben voor het ogenblik geen enkel probleem, buiten het klassieke in orde laten maken van de toestellen met het oog op de verkiezingen. We krijgen daarvoor trouwens de gepaste hulp van Binnenlandse Zaken, laat daar dus geen twijfel over bestaan. Volgens mij is er geen enkele reden om paniek te zaaien. Deze keer zal het zeker nog allemaal kunnen gebeuren met het bestaande, voor handen zijnde materiaal. Als het in Veurne absoluut niet zou gaan, kunnen we misschien een paar kiesbureaus in Koksijde openen voor die kiezers.

Alle gekheid op een stokje, ik heb toch ook een vraag. Het is toch de bedoeling dat we in Vlaanderen op een uniforme manier overal elektronisch kunnen stemmen. Bijvoorbeeld in Nieuwpoort is er nog geen computersysteem in dienst, en dat geeft een dubbel gevoel inzake kwaliteit van de dienstverstrekking door de overheden aan de kiezers, die sowieso al niet graag gaan stemmen. Het is duidelijk de opdracht van de overheid om ervoor te zorgen dat men zo snel mogelijk kan gaan stemmen en dat men bovendien – en dit is nog veel meer noodzakelijk – het ellenlange telwerk niet meer hoeft te doen.

Minister, denkt u dat er tegen 2012 op het niveau van Vlaanderen en van onze Vlaamse gemeenten en steden overal elektronisch gestemd zal kunnen worden? Hebt u een plan voor 2012? Wat zijn de vooruitzichten?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, de interventies zijn een beetje van verschillende aard, de ene spreker is er eerder gerust in dat alles nog eens een keer met de bestaande computersystemen kan gebeuren tijdens de eerstvolgende verkiezingen, anderen zijn daar veel minder gerust over en nog anderen kijken naar de oorzaak van de vertraging.

Ik heb tijdens vorige commissievergaderingen al uitvoerig uitleg en duiding gegeven bij wat gebeurd is. Ik kan u zeggen dat de BAFO eigenlijk gevraagd had kunnen worden van in de maand september van vorig jaar, want toen waren de offertes binnen. Uiteindelijk is de zaak pas gedeblokkeerd na het Overlegcomité. Laten we dus zeggen dat er minimaal 5 maanden verloren zijn gegaan voor de BAFO gevraagd werd.

Ondertussen zitten we natuurlijk in een situatie met vervroegde verkiezingen, en die is niet van aard om vrolijk van te worden, want de toestand is nu zo mogelijk nog minder goed. De technici zijn zo goed als rond met de beoordeling van de BAFO, daar moeten enkel nog wat punten en komma's aan veranderd worden, maar ook dit gaat niet vooruit, want plotseling

zijn de federale verkiezingen ertussen gekomen. Het federale ministerie van Binnenlandse Zaken bekommert zich in de eerste plaats daarom en verzorgt natuurlijk ook het secretariaat van de offerte, van de aanbesteding, van de BAFO, en dat gaat op dit ogenblik niet vooruit. Als die zaak niet meer wordt geregeld door de huidige regering in lopende zaken, dan weet ik niet waar we zullen eindigen. Er zijn leden die vragen of we 2012 nog kunnen halen, maar dat is absoluut niet te voorspellen met dit nieuwe systeem. Stel dat het nu niet gebeurt, dat er dan verkiezingen zijn en lange regeringsonderhandelingen, dan lopen we al snel het risico dat de draad van de BAFO pas begin volgend jaar weer wordt opgenomen.

Ik heb u vorige keer geschetst, en ik zal dit niet in extenso herhalen, welke procedures moeten worden doorlopen vooraleer we met bedrijfszekere toestellen naar de gemeenten kunnen gaan. Dat doe je niet zomaar, je moet proefdraaien en er worden allerlei procedures, controles en verslagen ingeschakeld. Ik heb dit al heel uitvoerig geschetst naar aanleiding van eerdere vragen.

Zoals de heer Verfaillie zei, zitten we inderdaad met een heel nieuw element, zelfs met een nieuw element ten aanzien van de brief van federaal minister Turtelboom van 18 maart, een brief die gestuurd werd met het oog op verkiezingen in 2011. Ondertussen staan we voor een imminente ontbinding van Kamer en Senaat en gaan we naar verkiezingen – dat nemen we aan – op 13 of 20 juni. Dat maakt de situatie natuurlijk helemaal anders. Het is heel logisch dat de brief van minister Turtelboom kwam. Het gaat hier inderdaad om een uitsluitend federale aangelegenheid en bevoegdheid: het organiseren van de federale verkiezingen.

In die brief geeft de minister eigenlijk de keuze aan de gemeenten, ze legt de verantwoordelijkheid als het ware bij de gemeenten. In de brief wordt aan de gemeenten gevraagd of ze verder willen stemmen met de oude pc's of zo niet met potlood en papier. Als ze met de pc's willen stemmen, dan zal er een test gebeuren om de nodige ingrepen vast te stellen. Uit de brief blijkt mijns inziens niet dat er een upgrade zal gebeuren, ook niet met het oog op 2011. In de brief staat alleen dat er een test zal gebeuren. De bedrijven zullen vaststellen of er gebreken zijn en zullen bekijken of er reparaties mogelijk zijn. Dat is de toestand.

Ik constateer dat bepaalde leden er vrij gerust over zijn dat het zal werken, anderen zeggen dat ze er toch heel bang voor zijn. Ik hoop dat u het er allemaal mee eens bent dat er niets erger is dan dit systeem dat in de soep draait op de verkiezingsdag zelf. Er is geen sprake meer van een upgrade en zelfs de termijn voor eventuele reparaties komt volgens mij volledig onder druk te staan.

Ik herhaal dat de brief van minister Turtelboom van 18 maart ervan uitging dat er een controle, een test zou gebeuren en dat er eventueel reparaties zouden zijn, maar dit alles met het oog op juni 2011. Of er nu in die korte tussentijd nog tests kunnen gebeuren waaruit vastgesteld kan worden welke gebreken er zijn en er een afdoende reparatie kan gebeuren, dat weet ik niet. Ik heb een vorige keer al verteld dat mijn administratie hierover heeft gezegd dat bepaalde onderdelen er gewoon niet meer zijn. Het was de vorige keer al behelpen, zoeken waar men nog stukken kon vinden, maar die zijn er nu niet meer. Ik ben er absoluut niet gerust in en het ergste dat kan gebeuren, is dat de verkiezingen niet ordentelijk georganiseerd worden, dat de tellingen helemaal de mist in gaan en dat er geen controleerbaar en betrouwbaar systeem is om die stemmen te tellen. Ik houd mijn hart daar heel erg voor vast.

We zitten nu dus in die situatie. Ik heb hier altijd gezegd, en mijn administratie blijft daarbij, dat de apparatuur, waarvan delen nog ouder zijn dan hier werd gezegd – als ik me niet vergis, zijn de oudste van 1994 of 1995 –, dermate gedateerd is dat ze eigenlijk geen bedrijfszekerheid meer biedt, waardoor we met grote problemen zitten. Vorige keer, in 2006-2007, zijn er nog kosten gemaakt om een aantal van die oude pc's wel bedrijfsklaar te maken. Ik kan u zeggen dat dat toen per stelsysteem 653,59 euro heeft gekost. Nu zal het volgens mijn administratie bijzonder moeilijk zijn om een leverancier te overhalen om zich te engageren: ze denkt dat die slechts een 'best effort' zal doen, een soort inspannings-

verbintenis zal willen aangaan, maar niet zal repareren en garanderen dat de toestellen werken. De apparatuur is natuurlijk nog meer verouderd en bovendien gaat het om een monopolie: er is één leverancier die het monopolie heeft van de leveringen van de apparatuur destijds.

Mijnheer Verfaillie, ik heb de vorige keer uitvoerig tekst en uitleg gegeven bij alle contacten die er geweest zijn met het kabinet van federaal minister Turtelboom. Ik heb u ook verteld wat de doorbraak geweest is na het Overlegcomité. Uiteindelijk heb ik de zaak op het Overlegcomité moeten brengen om tot een doorbraak te komen en die is er dan ook geweest: de BAFO werd uitgeschreven. Sindsdien is er natuurlijk wel een goed contact tussen beide administraties en kan ik u zeggen dat de BAFO, weliswaar met veel vertraging, gevraagd is. Zoals ik in het begin vertelde, zijn de specialisten, de deskundigen, zo goed als klaar met hun verslag, een verslag dat er nog niet is, want er moeten nog afspraken gemaakt worden over punten en komma's, maar het secretariaat wordt gedaan op het federale niveau en we hebben dat verslag nog niet. De gemengd samengestelde gunningscommissie bevindt zich nu dus in die stand van zaken.

De afspraak was, conform het samenwerkingsakkoord, dat het ontwerp van verslag binnen 10 dagen na de juryvergadering aan de leden van de jury zou worden bezorgd, maar bij mijn administratie leeft nu de vraag of daar nog werk van wordt gemaakt, of we dat verslag ook zullen krijgen. Zoals u weet, is men volop bezig met de verkiezingen van juni. Ik heb al gezegd dat als het verslag er pas na de verkiezingen komt, we voor een hele tijd weg zijn. Hoe zal de definitieve beoordeling dan gedaan worden? Wie zal daarvoor instaan? Wanneer zullen de beide regeringen een beslissing nemen? Zal de huidige regering een beslissing nemen? Zal de huidige regering nog bereid zijn om in eventuele lopende zaken tot een beslissing te komen? Dit zijn allemaal vragen die nieuw zijn, die bijkomend zijn.

Ik heb het gevoel dat met de brief van maart van federaal minister Turtelboom, de deadline voor het federale niveau eigenlijk al lag op 2014 en dat men zei: 2011 hoe dan ook de oude pc's, eventueel gerepareerd, of potlood en papier.

Wij hebben het dossier de laatste tijd intensief en nauwgezet opgevolgd. Er is een beslissing van de vorige regering om elektronisch te gaan stemmen, maar dat betekent natuurlijk dat 2012 met het nieuwe systeem onder druk komt. Het kan absoluut niet dat je dat nieuwe systeem, zelfs als het er zou zijn, zomaar in groten getale gaat produceren, zonder dat het goed proefgedraaid heeft. Vroeger werd dat altijd getest. Men koos een aantal kantons uit waar men proefdraaide, de fouten eruit haalde en bijkomende verfijningen deed aan de bestelling en in overleg met de leverancier ertoe kwam dat er apparatuur werd geleverd met een grote garantie op bedrijfszekerheid.

Wij kunnen op geen enkele manier afdoen aan de evaluatie en de tests. Als je een nieuw systeem loslaat op de gemeenten, moet je kunnen zeggen dat alle procedures doorlopen zijn. Die apparatuur op grote schaal laten produceren zonder dat alle kritische punten onderzocht zijn, kan helemaal niet.

De aanvankelijke bedoeling was om naar aanleiding van de federale verkiezingen in 2011 een experiment op te zetten in drie kantons, één per gewest, om dan het prototype, dat gegund zou zijn na de BAFO, goed te laten proefdraaien. Dat valt nu hoe dan ook in het water. De vraag is nu maar wat er zal komen.

De verkiezingen in 2012 zullen er heel snel zijn. We zitten in scenario's waarbij er wellicht pas volgend jaar zekerheden zullen zijn over gunningen enzovoort. We zullen zien wat de verkiezingen van 2010 bieden, maar ik durf in deze omstandigheden absoluut niet te zeggen dat wij in 2012 met zekerheid over de nieuwe apparatuur zullen kunnen beschikken. De enquête van VVSG wijst uit dat van alle gemeenten die tot nu toe elektronisch stemden, 92 percent zegt opnieuw elektronisch te willen stemmen. Ik heb het gevoel dat een aantal steden en gemeenten dat ook gaan doen. We zullen daar ongetwijfeld ook lering uit kunnen trekken.

Mijn administratie raadt absoluut af om in 2012 nog eens met die apparatuur te werken. Het risico is volgens hen veel te hoog. Het zal nog moeilijker worden om vervangingsonderdelen te vinden en garantie te krijgen op reparaties. Stemmen met potlood en papier in 2012 lijkt dus wel heel dichtbij te komen. Het zal in elk geval niet aan ons liggen. Wij houden alle opties open.

Ik ga aan federaal minister van Binnenlandse Zaken Turtelboom vragen om niettemin in de lopende zaken werk te maken van de afhandeling van het verslag over de BAFO. Ik hoop dat daar op het federale niveau op de een of andere manier nog een besluitvorming over kan komen. Indien nodig agendeer ik dat ook op een vergadering van het Overlegcomité, als dat er nog zou komen. We zitten daar met de problematiek van de lopende zaken.

Het is nu een verhaal van onduidelijkheid en onzekerheid. Ik heb zelf jammer genoeg het stuur niet in handen. U kent de problematiek. Wij hebben een afspraak gemaakt. Het is een asymmetrische constructie. Franstalig België gaat daar niet in mee, mag erop inpikken maar moet niet. We hebben een goede afspraak gemaakt met het federale niveau, waarbij de leiding van de opdracht op het federale niveau zit. Wij gaan ermee door. Er was al veel tijd verloren, en nu komen die verkiezingen daartussen. Het wordt een verhaal van grote onzekerheden. We zullen te gepasten tijde beslissingen moeten nemen, en op een bepaald moment, voor de verkiezingen van 2012, de knoop moeten doorhakken en aan de steden en gemeenten laten weten of ze volgens ons dat risico nog kunnen of mogen nemen. Zo niet, zal er veralgemeend potlood en papier zijn, of zal een gemeente het eventueel op eigen initiatief en op eigen risico moeten doen. Maar ik vrees nu al dat er voor de komende verkiezingen problemen zullen zijn.

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Minister, ik dank u voor uw zeer uitvoerige antwoord. Uw visie loopt eigenlijk grotendeels gelijk met de mijne.

Volgens mij staan er juridische termijnen op die best and final offer. Wat de federale overheid nu al bereikt heeft, mogen ze dus volledig in de vuilnisbak gooien en volledig opnieuw beginnen, aangezien men daar in het eerstkomende halfjaar zeker geen beslissing over kan nemen. Ik denk dus – maar dat zou moeten worden gecheckt – dat de nieuwe federale regering helemaal van nul moet herbeginnen en opnieuw systemen moet opvragen en er nadien een aantal selecteren, om dan een best and final offer te krijgen. Men kan dit dossier dus niet gewoon meenemen naar de volgende regeringsonderhandelingen of de volgende regering. Dat is een eerste probleem.

Eigenlijk legt de minister van Binnenlandse Zaken de verantwoordelijkheid bij de lokale besturen. Ze vraagt of zij nog bereid zijn om de stemcomputers te gebruiken. Ik heb vandaag de indruk dat wij onvoldoende garanties hebben gekregen van Binnenlandse Zaken. De hier aanwezige collega's zeggen dat alles zeer goed functioneert. Met alle respect, maar zij kunnen dat niet weten, omdat de programmatuur pas vanaf vandaag aankomt bij de lokale besturen. Die computers zijn dus nog niet gecheckt. En oude apparatuur is als een oude auto: hoe langer je hem laat staan, hoe meer mankementen en problemen je ermee hebt.

Uiteindelijk is de burgemeester verantwoordelijk voor de organisatie van de verkiezingen. Als er iets misloopt, wijzen de inwoners uiteindelijk naar de lokale bestuursverantwoordelijken om te zeggen dat wij hier of daar steken hebben laten vallen. Men schuift de verantwoordelijkheid dus door naar de lokale besturen, maar wij kunnen het goede verloop van het elektronisch stemmen niet garanderen aangezien wij van Binnenlandse Zaken geen garantie krijgen dat wij de nodige ondersteuning zullen krijgen.

Het belangrijkste, minister, is dat het dossier dat vandaag voorligt op federaal niveau, niet kan worden meegenomen naar de volgende regering. Misschien wel naar de regeringsonderhandelingen, maar het is aan de regering om een beslissing te nemen, en de duur van de regeringsonderhandelingen in 2007 indachtig, zal de regering de termijnen zeker

overschrijden. Voor 2012 ziet het er zeker niet goed uit, maar ik denk dat we ook voor 2014 met fundamentele problemen te kampen zullen hebben.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Minister, ik dank u voor uw eerlijke antwoord. Ik ben iets somberder gestemd na uw antwoord dan bij de vraagstelling zelf. Concluderend kunnen we stellen dat we momenteel zwaar in de mist zitten. We moeten rijden en stemmen in zeer moeilijke omstandigheden. Waar er elektronisch gestemd wordt, zullen de verkiezingen van 13 of 20 juni aanstaande in feite ook al een test zijn voor de apparatuur, om te weten of het nog denkbaar en te overwegen is om ze te kunnen gebruiken voor de steden en gemeenten in 2012.

Ik leid uit uw antwoord af dat voor 2012 veralgemeend geautomatiseerd stemmen in Vlaanderen helaas geen realistische verwachting meer is. Ik betreur dat, maar de verantwoordelijkheid ligt niet bij dit huis en deze regering en deze minister. Wat de verantwoordelijkheid van de federale overheid betreft, siert het de heer De Meulemeester dat hij getracht heeft zijn partijgenote in bescherming te nemen.

Er zijn twee aspecten aan de zaak. Er is het financiële aspect: kan de minister daarvoor voldoende middelen krijgen? Het tweede probleem heeft de minister behandeld: wat de afhandeling van de lopende procedure betreft, heeft hij herhaald wat hij vorige keer al heeft gezegd. Wat dat betreft, zijn de feiten wat ze zijn.

De voorzitter: De heer Vanden Bussche heeft het woord.

De heer Marcus Vanden Bussche: Men gaat hier de partijpolitieke toer op en probeert de federale minister van Binnenlandse zaken iets ten onrechte in de schoenen te schuiven. De standaardprocedure impliceert dat de pc's nu worden getest. In Koksijde zijn er 120. Vorig jaar hebben we de verkiezingen zonder enig probleem afgehandeld. Die pc's zijn van dezelfde generatie als die van Alveringem en De Panne.

In 2010 wordt opnieuw de standaardprocedure afgewerkt. Vrijdag zal het gemeentebestuur testen. Als er zich met bepaalde pc's problemen zouden voordoen, dan is nu al met het bedrijf afgesproken dat ze worden hersteld. Paniek zaaien is dus niet nodig.

Men had het hier over de noodzakelijke solidariteit tussen de verschillende gemeenten en steden. Wil men gezamenlijk stemmen? Wil Veurne opnieuw met potlood en papier stemmen? Dat men eens kleur bekent. Laat ons bovendien niet vergeten dat in de provincie West-Vlaanderen enkel in het kanton Veurne met pc's wordt gestemd. Het is dus niet zo moeilijk om dat allemaal te controleren. Het gaat slechts over vier gemeenten. Men kan het dus allemaal binnen de termijnen regelen. De minister is er mee bezig, want we hebben daarover al brieven ontvangen. We kunnen haar dus vertrouwen en nodeloze paniek achterwege laten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over personen met een handicap in dienst bij lokale besturen

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, zoals u weet, ligt de problematiek van de oververtegenwoordiging van personen met een handicap in de groep van niet-werkende werkzoekenden mij na aan het hart. Medio 2005 heb ik met een vraag aan de toenmalig bevoegde minister de problematiek van de tewerkstelling van personen met een

handicap bij de lokale overheden scherp gesteld. Na die vraag heb ik destijds verschillende mondelinge en schriftelijke vragen gesteld om de aandacht te blijven vestigen op die problematiek in het bijzonder en op de oververtegenwoordiging van personen met een handicap in de groep van de niet-werkende werkzoekenden in het algemeen.

De laatste jaren is er toch een en ander in beweging gekomen. Ik verwijs naar de initiatieven die u en uw collega's in de vorige legislatuur hebben genomen voor de tewerkstelling van personen met een handicap bij de lokale besturen, de zelfstandigen, de Vlaamse overheid en de privésector. Die extra aandacht heeft hopelijk ook sensibiliserend gewerkt bij de werkgevers. Ook het nieuwe Actieplan Gelijke Kansen van de Vlaamse overheid bevat belangrijke nieuwe initiatieven. Het is uiteraard een langetermijnproces. Ik verwacht niet dat de lokale besturen op 4 of 5 jaar tijd veel vooruitgang boeken. Veel bijkomende aanwervingen zullen niet gebeurd zijn, want het gaat vooral over vervangingen van mensen die met pensioen zijn gegaan, een andere job vonden of ziek zijn.

We moeten nu inzetten op een ommekeer op lange termijn. Naar mijn gevoel is er zeker op het vlak van de lokale besturen meer mogelijk. Eind 2007 werd een nieuwe rechtspositieregeling voor het personeel van de gemeenten en provincies van kracht. Daarin werd een streefnorm opgenomen van 2 percent. Dat aandeel geldt zowel voor statutairen als contractuelen, wat een belangrijk verschil is met vroeger. Ik heb toen bij de bevoegde minister mijn ongenoegen geuit over dit weinig ambitieuze streefcijfer. De gemeenten kregen een jaar de tijd om de nieuwe personeelsregels om te zetten. Maar volgens toenmalig minister Keulen gold dit streefcijfer niet voor de OCMW's en de instellingen die van een OCMW afhangen. Zij vallen onder het KB van 6 maart 1978, en dat besluit schrijft slechts 1,8 percent voor.

Ruim 2 jaar na het verschijnen van het besluit over de rechtspositieregeling die op de gemeentebesturen van toepassing is, is het de beurt aan de OCMW-besturen. Er is een ontwerp van besluit in de maak dat uitvoering geeft aan artikel 115, paragraaf 1 en paragraaf 2 van het OCMW-decreet van 19 december 2008. Dat zou vanaf 1 januari 2011 in werking treden.

Dit zijn mijn vragen. Een: wilt u ten minste hetzelfde engagement aan de OCMW's en daarmee verbonden instellingen vragen als dat voor de gemeenten wat betreft het streefcijfer voor de tewerkstelling van personen met een handicap? Twee: hoe wilt u dat opvolgen, ook bij de lokale besturen, waar de nieuwe bepaling nu toch al enige tijd van toepassing is? Ziet u mogelijkheden om meer dwingend op te treden? Drie: kan het budgettaire groeipad zoals afgesproken door de vorige Vlaamse Regering worden aangehouden? In dat verband is voor 2010 in een budget van 2,5 miljoen euro voorzien; voor 2011 in 3,4 miljoen euro en voor 2012 in 4,4 miljoen euro. In 2012 zal de maatregel op kruissnelheid worden uitgevoerd. Vier: hebt u zicht op de uitvoering van de maatregelen die zijn genomen in de voorbije legislatuur – de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP), de voorbehouden arbeidsplaatsen, enzovoort – ten bate van de tewerkstelling van personen met een handicap bij de lokale besturen? Hoe worden die geëvalueerd?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, dat streefcijfer van 2 percent zou toch absoluut moeten kunnen worden gehaald, niet alleen bij de lokale overheden, maar bij alle overheden. Het is uw taak als bevoegde minister om erop toe te zien dat de tewerkstelling van mensen met een handicap door de lokale besturen, maar ook door de provinciale en de Vlaamse overheid als een belangrijk aandachtspunt wordt beschouwd.

Eerder dit jaar antwoordde u op een schriftelijke vraag van mijn collega Cindy Franssen. Toen zei u dat u een bevraging ging opzetten bij de lokale en regionale besturen over het aantal tewerkgestelde personeelsleden met een handicap. Is die bevraging al afgerond en wat zijn de resultaten?

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Mevrouw Els Robeyns: Minister, ik sluit mij graag aan bij de vraag van mevrouw Stevens. Ik stelde u een schriftelijke vraag over de vertegenwoordiging van de kansengroepen binnen de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid heeft zichzelf streefcijfers opgelegd om de participatie van die kansengroepen in haar personeelsbeleid te bevorderen en er zo voor te zorgen dat daarin de diversiteit van de samenleving wordt weerspiegeld. Het streefcijfer voor personen met een handicap bedraagt 4,5 procent tegen 2015.

Minister, in uw antwoord haalt u de meest recente cijfers aan. Dat zijn de cijfers van eind 2008. Die van 2009 zou u nu misschien moeten hebben. De cijfers van 2008 tonen aan dat op een totaal van 43.393 personeelsleden 404 personen met een arbeidshandicap waren tewerkgesteld. Dat is nauwelijks 0,93 procent. Er is binnen onze eigen overheid nog heel wat werk aan de winkel. Ik ondersteun in elk geval de vraag van mevrouw Stevens naar het aantal personen met een arbeidshandicap in de lokale besturen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik sluit aan met de bedenking dat ik in mijn eigen stad en ook in een aantal buurgemeenten een gelijkaardige vraag heb gesteld. Daaruit blijkt dat het streefcijfer bijlange niet wordt gehaald. Het komt zelfs niet in de buurt. Ondanks alle mooie bekommernissen, is het toch moeilijk en wimpelt men het af. Ik vraag me af of we niet dwingender moeten optreden, of we niet actiever moeten zijn dan we vandaag zijn. Het is in elk geval een te zwak beleid. Men maakt er zich lokaal ook te gemakkelijk van af. Het is een te kleine groep in de samenleving om lokaal druk te zetten. Minister, ik roep u op om een krachtig impulsbeleid te voeren.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mevrouw Stevens, ik kan u geruststellen dat het engagement van de OCMW's zal worden geregeld in het ontwerpbesluit Minimale voorwaarden voor de rechtspositieregeling van het OCMW-personeel, ter uitvoering van artikel 115 van het OCMW-decreet. Daarover wordt momenteel onderhandeld. Het ontwerpbesluit bevat in hoofdstuk 4 specifieke maatregelen daarover, onder de hoofding: "De aanwerving van personen met een arbeidshandicap". Het nieuwe hoofdstuk 4 is een weerspiegeling van het beleid voor de aanwerving van personen met een arbeidshandicap voor de gemeenten en provincies. Tot nu toe stond een bepaling in het koninklijk besluit van 6 maart 1978. Het quotum in dat KB zal worden opgeheven en worden vervangen door de nieuwe regeling.

Wat staat er concreet in het ontwerpbesluit? De criteria voor de omschrijving van personen met een arbeidshandicap in artikel 23 zijn identiek aan die voor het gemeente- en provinciepersoneel. Net als bij de gemeenten kan de raad bepalen dat functies worden gereserveerd voor personen met een arbeidshandicap. De kandidaten moeten voldoen aan de algemene toelatingsvoorwaarden en aan de aanwervingsvoorwaarden. De raad kan daarnaast bepalen dat de kandidaten voor de gereserveerde functies moeten slagen voor een aangepaste, functiegerichte selectieprocedure.

Artikel 24 bepaalt dat voor de toepassing van het percentage van 2 procent op het totale aantal betrekkingen binnen het OCMW de betrekkingen van verplegend en verzorgend personeel niet worden meegerekend. Die regeling gold al onder het KB van 6 maart 1978.

Het ontwerpbesluit is niet van toepassing op de OCMW-ziekenhuizen, in eigen beheer of verzelfstandigd. De reden voor de beperking van het toepassingsgebied van het ontwerpbesluit is te vinden in artikel 104, paragraaf 6, van het OCMW-decreet. Om redenen van concurrentie is de rechtspositieregeling niet van toepassing op die ziekenhuizen.

Er is geen permanent monitoringsysteem om de tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap bij de lokale besturen op te volgen. Sommigen vragen hoe we dat gaan aanpakken. Ik sta open voor een dialoog daarover. Wat voorligt, is het resultaat van

onderhandelingen tussen de werkgever, dat zijn de gemeenten, en de vakbonden. De Vlaamse overheid legt daarin niets op. Niet alleen in deze materie, maar in alle mogelijke materies gaan we uit van de lokale autonomie. Dat is een lokaal engagement.

De heer Caron zegt dat dit een probleem is dat aandacht vraagt. Hij heeft zelf vragen gesteld op het lokale niveau. In de eerste plaats is dat een bevoegdheid, maar ook een verantwoordelijkheid van de lokale overheid, die daar door de controlerende raadsleden mee kan worden geconfronteerd. Als we op dit vlak de lokale autonomie verlaten en ons in de plaats stellen van de werkgever en allerlei controlemechanismen gaan inbouwen, dan zullen we het niet gemakkelijk hebben. Dan kan het ook voor andere zaken, terwijl juist heel deze regeerperiode in het teken staat van meer autonomie en meer verantwoordelijkheid.

We moeten in de eerste plaats zeggen: u sluit akkoorden met vakbonden, u neemt engagementen op, het is dan ook uw engagement om daartoe te komen.

We hebben geen echt monitoringsysteem, maar op dit ogenblik voert het Agentschap voor Binnenlands Bestuur naar aanleiding van de schriftelijke vraag nummer 133 van mevrouw Cindy Franssen, analoog aan de vroegere schriftelijke vragen van mevrouw Stevens, een uitgebreide enquête uit bij alle gemeenten, OCMW's, provincies en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden over het aantal personen met een arbeidshandicap dat ze tewerkstellen en over de mate waarin ze een beroep doen op bepaalde begeleidingsmaatregelen. Dit loopt, het is nog niet klaar, ik kan er nog geen gegevens over verstrekken op dit moment.

Er is wel een Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP). Sinds 1 oktober 2008 vervangt die twee oudere maatregelen: de tegemoetkoming in het kader van CAO 26 en de Vlaamse Inschakelingspremie (VIP). De VOP is de nieuwe regeling. Ook nieuw is dat de lokale besturen hier gebruik van kunnen maken. Vroeger was dit gerichte ondersteuning van tewerkstelling van mensen met een handicap voor de privésector. Nu kunnen de lokale besturen er ook gebruik van maken. Mijnheer Caron, als u vraagt naar een impuls, dan is die er wel. Ik kan er ook cijfers over geven.

In 2008 werd een budgettair groeipad voor deze maatregel gestart. Dit groeipad ziet er als volgt uit, exclusief het budget voor de lokale besturen: 2008: 2,75 miljoen euro, 2009: 11,9 miljoen euro, 2010: 25 miljoen euro. Voor de uitbreiding van het systeem naar de lokale besturen werden in de vorige regeerperiode middelen overgedragen van Binnenlands Bestuur naar de kredieten van Werk, waar ze in de totale budgettaire pot terecht zijn gekomen.

Ik heb cijfers opgevraagd van minister Muylers over de aanwending. In 2008 is 0,4 miljoen euro overgeheveld, in 2009 was dat 4,4 miljoen euro. Dat stemt overeen met het budget op kruissnelheid. Het budget is in één keer overgedragen.

Wat zijn de resultaten op het terrein voor wat betreft de Vlaamse Ondersteuningspremie bij de lokale besturen? In het eerste kwartaal waren dat 58 premies, in het tweede kwartaal 85 en in het derde kwartaal 123. De index is dus gestegen met 212. Dat is de hoogste index van alle premietoekenningen, regulier, zelfstandigen enzovoort.

Er is dus een stijgend gebruik van de VOP voor de lokale besturen. Op dit ogenblik komen we nog niet aan het bedrag op kruissnelheid. Om aan die 4,4 miljoen euro te geraken, zouden we 660 VOP-dossiers moeten hebben. Einde maart 2010 waren er 170 dossiers. Het aantal dossiers is opnieuw aangegroeid ten opzichte van de eerste drie kwartalen van 2009. Er is dus nog ruimte voor de lokale besturen om deze premie aan te vragen.

Ik heb al cijfers gegeven over het gebruik dat wordt gemaakt van de VOP. Ik heb gewezen op de enquête met het oog op het verkrijgen van cijfermatige gegevens. De informatie die wij opvragen, betreft het aantal personeelsleden dat is tewerkgesteld bij de besturen op 1 januari 2010 in voltijdse eenheden, het aantal personeelsleden met een arbeidshandicap tewerkgesteld op 1 januari 2010, de inspanningen die het bestuur heeft gedaan om het

streefcijfer te behalen, de resultaten van deze inspanningen, de bijkomende inspanningen die het bestuur plant om het streefcijfer te behalen, de wijze waarop het lokale bestuur de inkrimping opvangt van het aantal functies voor kortgeschoolden, rekening houdend met de impact die dit zal hebben op personen met een arbeidshandicap die gemiddeld een lagere scholing hebben genoten, en de vraag of het bestuur een beroep doet op een tegemoetkoming in aanpassingen of omgevingsaanpassingen zoals arbeidsgereedschap, kleding, tolken, verplaatsings- en verblijfskosten, aanpassingen aan de arbeidspost. Zo ja, vragen wij wat de voor 2008 en 2009 uitgekeerde bedragen zijn opgedeeld naar type aanpassing. Als we daar een afdoende antwoord op krijgen, hoop ik over een beeld te kunnen beschikken van wat de lokale besturen doen.

Alle impulsen vallen onder het beleid van minister Muylers met de VDAB. Als u daarover nog meer gedetailleerde vragen hebt, verzoek ik u die te stellen aan minister Muylers.

Wij volgen de onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers verder op. Ik blijf erbij dat we best werken op de manier waarop we bezig zijn: met impulsen en door een bepaalde controle mogelijk te maken. Die enquête kan een aanzet zijn, maar in eerste instantie is het een lokale bevoegdheid. Daar zit de verantwoordelijkheid, en daar moet ze worden uitgeoefend. Ik wil niet teruggrijpen naar systemen waarbij wij opleggen, controleren, rapporten vragen en betuttelend optreden. Ik weet dat dit een sensibele materie is, maar je kunt de redenering doortrekken naar andere materies die vaak voor andere mensen even belangrijk zijn.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, dank u voor uw uitgebreid en duidelijk antwoord. Ik ben heel blij te vernemen dat deze enquête op basis van mijn oorspronkelijke vraag van jaren geleden wordt hernomen. Het is belangrijk om zicht te krijgen op de evolutie door de jaren heen. Enkel zo kun je het effect op het terrein monitoren.

Ik begrijp uw visie over de autonomie van de lokale besturen en de provincies perfect. Ik wil wel wijzen op de voorbeeldrol van de lokale besturen, de provincies en de Vlaamse overheid ten opzichte van de privésector. Als wij blijven zeggen dat de werkgevers in de privésector meer personen met een arbeidshandicap in dienst moeten nemen maar het zelf niet doen, geven we een heel diffuus signaal. Dan zijn we verkeerd bezig.

We moeten alle lokale besturen stimuleren om zoveel mogelijk mensen met een handicap in dienst te nemen. Ik begrijp dat dat niet altijd evident is voor kleinere gemeenten die soms maar een vijftigtal voltijdse equivalenten in dienst hebben. Maar er moet toch iets mogelijk zijn bij provinciebesturen en grotere steden en gemeenten.

Ik blijf het streefcijfer van 2 percent echt te laag vinden. Hebt u voor het OCMW een streefcijfer genoemd? Blijft dat 2 percent en dus op hetzelfde niveau als de lokale overheden? Ja? Inderdaad. Ik blijf dat veel te weinig vinden. Toenmalig minister Keulen vond het beter om een realistisch streefcijfer te hebben dat kan worden gehaald. Maar zelfs dit lage streefcijfer wordt niet gehaald. Het is nodig om dit met argusogen te volgen en te zorgen voor een stappenplan op termijn zodat dat streefcijfer ook kan worden opgetrokken. We kunnen niet blijven aanmodderen.

In verband met de rechtspositieregeling voor de OCMW's en de instellingen afhankelijk van de OCMW's zegt u dat het niet van toepassing is op OCMW-ziekenhuizen. Daar kan ik ook niet volledig mee akkoord gaan. Voormalig minister Keulen heeft wel gezegd dat het niet van toepassing is op ziekenhuizen, maar eigenlijk moet je het als volgt begrijpen – en ik hoop dat het inderdaad nog zo is –: het is niet van toepassing op medisch, verpleegkundig en verzorgend personeel. Binnen OCMW-ziekenhuizen zijn er ook ondersteunende, technische en administratieve diensten. Daar zouden deze streefcijfers toch van toepassing kunnen zijn. Ik hoop dat u dit kunt bevestigen.

Het is belangrijk dat we resultaat kunnen boeken. De heer Caron zei dat het een kleine groep is in de samenleving. Maar zo klein is deze groep nu ook weer niet: meer dan 10 percent van

de bevolking. De verhouding van een streefcijfer van 2 percent ten opzichte van die 10 percent klopt niet helemaal. Maar goed, we moeten ergens beginnen. Ik reken erop dat u een ambitieus impulsbeleid zult voeren. Ik zal minister Muylers ook achter de veren zitten, maak u daar geen zorgen over.

Minister Geert Bourgeois: Mevrouw Stevens, ik ken uw gedrevenheid hierin. Ik ben het volledig met u eens dat de overheid een voorbeeldfunctie heeft. We proberen dat met de Vlaamse overheid ook te doen. Alleen is dit een oefening van jaren.

Ik voeg eraan toe dat we daar over onvolledige cijfers beschikken en zullen blijven beschikken. Niet alle mensen bij een overheidsdienst die een handicap hebben, willen dat signaleren. Elk van mijn leidend ambtenaren zegt dat er meer mensen zijn die beantwoorden aan de criteria, maar dat er privacytoestanden zijn waardoor mensen dat niet meedelen. We stellen vast dat daar een grote terughoudendheid bestaat.

Wat de stimulering betreft, herhaal ik dat dit via de VOP een bevoegdheid is van minister Muylers.

De rechtspositieregeling is niet van toepassing op de OCMW-ziekenhuizen. Dat is zo gewild. De OCMW-ziekenhuizen, die allemaal in onmiddellijke concurrentie staan met de privésector, hebben een aparte regeling. Binnen de rechtspositieregeling – en daar refereert u ongetwijfeld aan – is het zo dat de rusthuizen die wel onder de rechtspositieregeling vallen, daar niet onder vallen wat betreft het verplegend en verzorgend personeel. Daar geldt de 2 percentnorm niet, om evidente redenen. Nu is er daar al heel veel uitval. Het is gewoon niet realistisch om voor die zware taken, taken waar er nu al heel veel problemen zijn van het uitoefenen van de functie, nog eens die norm op te leggen. Dat zou niet werken.

Mevrouw Helga Stevens: Ik begrijp uw redenering volledig, maar aan de andere kant geven we ook het signaal dat mensen met een handicap eigenlijk geen zwaar werk aankunnen, terwijl bepaalde mensen met een handicap dat misschien wel kunnen. We mogen die groep niet bij voorbaat uitsluiten. Dove mensen kunnen bijvoorbeeld perfect in een rusthuis of een ziekenhuis werken. Dat is een discussie voor een ander moment, maar ik wil in elk geval al waarschuwen voor een veralgemening.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de evaluatie van het inburgeringsbeleid

Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de uitval in het inburgeringstraject

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Voorzitter, minister, collega's, het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving van de K.U.Leuven (HIVA) heeft een studie uitgevoerd naar de efficiëntie en de effectiviteit van ons inburgeringsbeleid. Zowel de enge invulling van effectiviteit – het behalen van een inburgeringsattest – als de mate waarin men na het behalen van dat attest daadwerkelijk is ingeburgerd, dus de impact van het beleid, werd onderzocht.

Het onderzoek geeft ons een massa interessante resultaten. Voor het behalen van het inburgeringsattest valt bijvoorbeeld op dat, hoewel de samenwerking tussen de verschillende partners die het traject uitvoeren, verbeterd, nog steeds een niet te verwaarlozen deel van de

aangemelde inburgeraars geen attest behalen, hoewel ze een contract daartoe hebben ondertekend. Voor degenen die in 2007 werden aangemeld, gaat het om iets meer dan 35 procent.

De onthaalbureaus schuiven werk en kinderopvang naar voren als belangrijke redenen voor de uitval. Zowel de gunstige economische conjunctuur in 2007 als de ingevoerde verplichting voor gezinsherenigers zou een rol kunnen spelen. Vanuit de onthaalbureaus wordt tevens aangegeven dat het doorgeven van gegevens aan de trajectbegeleider over het daadwerkelijk starten met of regelmatig deelnemen aan de cursus, vaak te lang duurt om tijdig in te grijpen. Ook de naadloosheid van het inburgeringstraject blijft een knelpunt. De meerderheid van de onthaalbureaus heeft nu wel een aangepast avond- en zaterdagaanbod voor werkende inburgeraars, maar de onderzoekers doen de aanbeveling om de onthaalbureaus de mogelijkheid te geven om zelf kinderopvang te organiseren, om nog beter op maat te kunnen werken.

De resultaten van het HIVA-onderzoek naar de impact van het inburgeringsbeleid, onder meer op taalbeheersing, sociaal-culturele oriëntatie en maatschappelijke participatie, zijn gebaseerd op een kwalitatief onderzoek. Men kan natuurlijk opwerpen dat het slechts over een beperkt aantal mensen gaat, maar dat is natuurlijk eigen aan het type onderzoek. Het ging over mensen die in 2005 of 2006 met een traject waren begonnen. Zoals te verwachten, konden er in het onderzoek drie groepen worden onderscheiden: diegenen die nooit zijn gestart met het traject dat ze wilden of zouden volgen, diegenen die hebben afgehaakt en diegenen die uiteindelijk wel een attest hebben behaald.

Op basis van de interviews komen de onderzoekers tot de niet verbazingwekkende conclusie dat het niveau van taalbeheersing bij de ondervraagde inburgeraars niet enkel samenhangt met het volgen van de taallessen. Van diegenen die niet met een inburgeringstraject zijn begonnen, heeft iets meer dan de helft een hoger taalniveau dan het basisniveau. Ook de persoonlijke motivatie speelt dus een grote rol om de taal goed te spreken. De overheid zet veel in op die taallessen. De jongste tijd hebben we het probleem van de wachtlijsten ter zake besproken in het parlement. Er blijkt echter dat door persoonlijke motivatie heel veel wordt bereikt, ook als mensen die lessen of dat traject niet volgen.

Positief is zeker dat wie een inburgeringsattest behaalde, ook op lange termijn correcter is geïnformeerd over bijvoorbeeld zijn rechten en plichten, over solliciteren, over de werking van de gezondheidszorg en over andere sociale voorzieningen in onze maatschappij.

Los van de groep waartoe ze behoren, hebben de inburgeraars die werden geïnterviewd in feite niet zoveel contact met autochtone Belgen en Vlamingen, met hun burens en hun collega's. Daar blijkt dus nog een kloof te bestaan om goed contact te leggen. Er zijn er ook maar weinig betrokken bij het buurtleven. Ook de deelname aan het verenigingsleven beperkt zich vaak tot de eigen gemeenschap, in de meeste gevallen de etnische gemeenschap. Hoewel dat niet noodzakelijk op alle vlakken een probleem hoeft te vormen, blijft er toch wel sprake van twee gescheiden werelden. Als de sociale cohesie in onze samenleving onze zorg is, dan moeten we daar toch aandacht voor hebben.

Minister, uw beleidsnota stelt een inburgeringsaanbod op maat voorop, om de doelmatigheid van het beleid te verbeteren. U hebt aangekondigd ook te willen onderzoeken hoe de inburgering nog meer kan worden afgestemd op specifieke doelgroepen. Uit de afgenomen interviews blijkt dat vooral de hooggeschoolde inburgeraars aangeven dat de lessen niet echt op hun maat zijn gesneden en vaak geen antwoord bieden op de vragen waarmee deze doelgroep zit. De onderzoekers concluderen ook dat de vaststelling uit de evaluatie van 2006, namelijk dat maatwerk wordt ingevuld als een optimale plaatsing van de nieuwkomer binnen het aangeboden standaardprogramma en niet zozeer als maatwerk in functie van het doelstellingen van de inburgeraars en de diversiteit van de groep inburgeraars, ook nu nog steeds geldig is. Daardoor verliezen de trajecten natuurlijk wat aan efficiëntie.

Minister, hoe wilt u de doorstroming binnen het traject efficiënter maken en hiertoe een betere samenwerking realiseren tussen de actoren, in functie van de opvolging en het naadloos op elkaar aansluiten van de diverse onderdelen van het traject? Hoe wilt u meer maatwerk in functie van de noden van specifieke doelgroepen en de doelstellingen van de inburgeraars realiseren? Hoe wilt u het reële probleem van de uitval verder aanpakken? Vindt u het opportuun om ook aan inburgeraars met een gezin de mogelijkheid van een flexibel traject te geven, zodat de lessen bijvoorbeeld ook beter op de werkuren van hun partner kunnen worden afgestemd? Er was al sprake van het avond- en zaterdagaanbod. Welke conclusies trekt u uit de resultaten qua taalbeheersing, interetnische contacten en maatschappelijke participatie? Kan het sociaal-cultureel volwassenenwerk – en dan denk ik ook aan de zelforganisaties – op deze vlakken volgens u een grotere rol spelen?

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Voorzitter, minister, geachte leden, mijn vraag sluit aan bij het onderwerp dat de heer Kennes al heeft aangehaald. Via heel wat schriftelijke vragen zal ik me op een later ogenblik nog toespitsen op bijkomende vragen, maar nu zal ik mijn vraag beperken tot de uitval, die ook al werd aangehaald. In 2007 haakte zo'n 35 percent van de inburgeraars af in de loop van het traject. Als oorzaak daarvan werden zowel persoonlijke als sociaal-economische en organisatorische factoren opgesomd.

Minister, in de commissievergadering van 20 oktober 2009 erkende u het probleem van het gebrek aan kinderopvang als oorzaak van de uitval. Terecht stelde u dat dit geen kerntaak is van het beleidsdomein Inburgering, maar u beloofde alvast de problematiek aan te kaarten bij de minister van Welzijn. Daarnaast verwees u naar de mogelijkheden van de onthaalbureaus om hun subsidie-enveloppe aan te wenden om kinderopvang te financieren.

Veel inburgeraars nemen geen deel aan inburgering omdat ze door hun sociaal-economische situatie prioritair worden gedwongen om werk te vinden. Voor deze groep inburgeraars die werken, doet het HIVA eveneens enkele aanbevelingen. Het rapport ziet onder meer een mogelijke oplossing in het voorzien van een kort avondaanbod Loopbaanbegeleiding of een aangepast avond- en weekendaanbod Maatschappelijke Oriëntatie in elk onthaalbureau.

Om de oorzaken van uitval op te sporen en effectieve uitval snel te kunnen tegengaan, lijkt een nauwgezette opvolging van de inburgeraar ons ten slotte zeer belangrijk. Dan blijkt dat een snelle informatie-uitwisseling tussen het onthaalbureau, het Huis van het Nederlands en de aanbodverstrekkers, aan de hand van een performant cliëntvolgsysteem, cruciaal is of zou zijn. Daarnaast zou het ook nog ontbreken aan systematische richtlijnen met betrekking tot de snelle opvolging bij een mogelijke uitval.

Het cijfermateriaal waarvan momenteel al melding wordt gemaakt, beperkt zich tot 2007. Minister, beschikt u reeds over recenter cijfermateriaal met betrekking tot die uitval? Kan er eventueel een evolutie worden gemeten? Hebt u ondertussen reeds contact gehad met de minister van Welzijn over die kinderopvang? Zo ja, met welk resultaat? Zijn er plannen of afspraken om tot een oplossing te komen op korte of lange termijn? Hebt u in dit kader ook een zicht op het aantal onthaalbureaus die zelf instaan voor de financiering van de kinderopvang? Hoe staat u tegenover de aanbevelingen van het HIVA om te voorzien in een avond- of weekendaanbod? In welke mate gebeurt dat vandaag al, en met welk succes? Welke richtlijnen of vervolgacties bestaan er vandaag om een snelle opvolging van de uitval te realiseren? Acht u bijkomende of nieuwe richtlijnen nodig, dan wel zinvol, en zo ja, hebt u plannen ter zake?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, mijnheer Kennes, mijnheer Segers, als u het er beide mee eens bent, zal ik uw vragen gezamenlijk beantwoorden. Ik begin met recenter cijfermateriaal. Ik heb hier tabellen bij me, die u kunnen worden bezorgd, denk ik. Het heeft niet zo veel zin dat ik alles in detail aflees. Dat zijn tabellen die iets zeggen over de uitval en

de effectiviteit van het traject. Van alle inburgeraars die zich in een bepaald jaar hebben aangemeld, is nagegaan of ze in het jaar nadien tot een contract zijn gekomen. Zo is bijvoorbeeld van de inburgeraars die zich tussen 1 januari 2005 en 31 december 2005 hebben aangemeld, nagegaan wie tussen 1 januari 2005 en 31 december 2006 een contract heeft ondertekend.

We stellen vast dat van de verplichte nieuwkomers die zich in 2009 hebben aangemeld, 96 percent een contract heeft ondertekend. In 2005 ging het om 77 percent. Bij de rechthebbende inburgeraars – dat zijn inburgeraars die niet verplicht zijn het traject te volgen, zoals EU-burgers en alle Brusselse inburgeraars – is het aandeel aangemelde nieuwkomers dat een contract ondertekent, gedaald van 67 percent in 2008 tot 61 percent.

Voor de periode tussen contract en attest rekenen we 2 jaar, hoewel veel inburgeraars er langer over doen. Er is nagegaan wie van de inburgeraars die een contract ondertekenden tussen 1 januari 2005 en 31 december 2005, een attest behaalde tussen 1 januari 2005 en 31 december 2007. Van de inburgeraars die een contract tekenden tussen 1 januari 2005 en 31 december 2005, heeft 64 percent een attest behaald tussen 1 januari 2005 en 31 december 2007.

Ook voor de periode aanmelding tot attest rekenen we 2 jaar. Van de inburgeraars die zich aanmeldden tussen 1 januari 2005 en 31 december 2005, heeft 48 percent een attest behaald tussen 1 januari 2005 en 31 december 2007.

Voor 2009 kunnen we de aandelen nog niet berekenen omdat we willen tellen van 1 januari 2009 tot 31 december 2011. Ook de cijfers die voor 2008 zijn ingevuld, zijn onvolledig omdat we hier willen rekenen tot 31 december 2010. Gedeeltelijke resultaten vindt u in het overzicht.

Van wie in 2008 een contract heeft getekend, heeft 57 percent intussen een attest behaald. Van wie zich in 2008 heeft aangemeld, heeft 47 percent een attest behaald. Deze cijfers zullen nog stijgen aangezien we moeten uitgaan van een doorlooptijd van 2 jaar. Hoewel een traject van een jaar een streefdoel is, zijn er veel inburgeraars die er meer dan 2 jaar over doen om hun inburgeringsattest te behalen. Dat kan zijn omdat het lang duurt voor ze een passend aanbod Maatschappelijke Oriëntatie (MO) of Nederlands Tweede Taal (NT2) vinden, ofwel omdat ze traaglerend zijn en het jaren duurt voor ze voor NT2 alle modules van richtgraad A1 hebben doorlopen.

De percentages voor 2008 mogen dus zeker niet geïnterpreteerd worden alsof de effectiviteit tussen 2007 en 2008 gedaald is. Wel blijkt dat de doorlooptijd van het inburgeringstraject voor heel wat inburgeraars vergroot tussen 2006 en 2009. Ik zal dit verder goed opvolgen.

Uitval is een probleem. Het is echter een probleem met diverse oorzaken en niet eenduidig te verklaren omdat de doelgroep zo divers is. Het eerste wat we doen, is het verder verfijnen van het cliëntenopvolgingssysteem, de Kruispuntbank Inburgering, zodat uitval sneller kan worden gedetecteerd. Dit vereist ook een nauw overleg met de andere partners binnen het inburgeringstraject: onderwijsaanbodverstrekkers, VDAB enzovoort.

Bij het voorkomen en snel opvolgen van uitval speelt de trajectbegeleider een sleutelrol. Na de zomervakantie zal de onderwijsinspectie, die in opdracht van inburgering in 2009 gestart is met de inhoudelijke en pedagogische inspectie van de onthaalbureaus, de trajectbegeleiding binnen de acht onthaalbureaus doorlichten. Deze inspecties en de verbetervoorstellen die hieruit zullen voortvloeien, zullen ongetwijfeld bijdragen tot een betere trajectbegeleiding en dus ook tot het terugdringen van uitval.

In het onderzoek is de periode 2005-2006 onderzocht, dus voor de invoering van het administratieve geldboetebesluit. Het besluit van de Vlaamse Regering van 12 september 2008 betreffende het opleggen van een administratieve geldboete aan rechthebbende en verplichte inburgeraars, moet de inburgeringsplicht waar nodig afdwingen en moet

inburgeraars ertoe aanzetten om genomen engagementen effectief na te komen. Zoals ook opgenomen in de beleidsnota 2009-2014 zal ik de nieuwe sanctieprocedure van nabij opvolgen. Ik zal ook nagaan in welke mate deze nieuwe procedure effectief resulteert in efficiëntieverhoging van het inburgeringsbeleid.

Zoals blijkt uit de cijfers die ik zonet heb gegeven, ziet het ernaar uit dat het administratieve-geldboetebesluit leidt tot een efficiëntieverhoging voor verplichte inburgeraars. Het risico op een boete lijkt rechthebbende inburgeraars af te schrikken. Het is echter voorbarig om conclusies te trekken op basis van deze cijfers. Er is een heel grote toename van het percentage bij de verplichte inburgeraars. Er is een afname bij de rechthebbende inburgeraars. De conclusie zou kunnen zijn dat wie verplicht is, een grote incentive heeft om het te doen, en wie rechthebbende is, weet dat hij een engagement aangaat. Hij krijgt een cadeau ter waarde van 1500 euro van de gemeenschap. Ik refereer aan de uitspraken van Eberhard van der Laan, die zegt dat inburgering moet worden gezien als een geschenk voor de nieuwkomers. De Vlaamse Regering stelt daar wel tegenover dat die nieuwkomers zich ook effectief inburgeren, zo niet volgt er een sanctie. Misschien schrikt dit de rechthebbenden af.

De cijfers tonen een zeer verschillende tendens aan. Ik wacht echter af om daar definitieve conclusies uit te trekken.

Tijdens de invoering van de procedures die de strikte opvolging mogelijk moesten maken, zijn een aantal moeilijkheden naar boven gekomen en werden oplossingen gezocht. Zo is het doorgeven van de regelmatige deelname aan de lessen NT2 verbeterd sinds de invoering van het administratieve-geldboetebesluit. Die resultaten zijn niet zichtbaar in het onderzoek dat gebaseerd is op gegevens van 2005-2006.

Het evaluatieonderzoek inburgering brengt een aantal knelpunten in kaart en geeft interessante en nuttige aanbevelingen. Ter opvolging van dit onderzoek zijn initiatieven genomen die de efficiëntie van het inburgeringstraject zeker ten goede komen. Die dynamiek situeert zich op twee niveaus. Een daarvan betreft de administraties.

Het interdepartementaal overleg Inburgering – het gaat dan over Inburgering, Onderwijs en Werk – heeft op 1 april 2010 een studiedag georganiseerd om verder te reflecteren over de resultaten en opties te zoeken voor het oplossen van problemen. Het nog beter afstemmen van het aanbod op de vraag van de inburgeraar stond centraal bij de workshops. Verder werd binnen het Interdepartementaal Platform Inburgering (IPI) afgesproken om de partners op het terrein, met name de onthaalbureaus, de Huizen van het Nederlands en de VDAB, de opdracht te geven om de aanbevelingen te vertalen naar de regionale context, hieruit werkpunten te halen en hierover feedback te geven aan het IPI.

Een betere doorstroom binnen het traject en een betere aansluiting van het primaire en het secundaire traject zijn sowieso systematische aandachtspunten binnen het IPI.

Een tweede niveau betreft het veld. We werken in een realiteit van 1 VDAB met lokale afdelingen die een zekere autonomie hebben, 8 Huizen van het Nederlands, 8 Onthaalbureaus en 84 NT2-aanbodverstrekkers. De Kruispuntbank Inburgering is de databank die door alle instanties gedeeld wordt en een belangrijke rol speelt in functie van het opvolgen en aansluiten van de verschillende onderdelen. Dat betekent in de praktijk dat alle verschillende actoren hun registratiesystemen moeten laten uitwisselen met de databank Inburgering. Dat is een huzarenstukje, maar het werkt niet altijd optimaal.

Alle huidige en toekomstige actoren – de aanbodverstrekkers NT2, de VDAB, het OCMW, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en de Huizen van het Nederlands – werken continu verder aan de uitbouw en verfijning van de centrale databank waar verschillende partners gegevens over inburgeraars kunnen uitwisselen. De onthaalbureaus maken afspraken in hun werkingsgebied om vraag en aanbod optimaal op elkaar af te stemmen. Afsprakenkaders die de procedures van doorverwijzing en de uitwisseling van informatie vastleggen, worden regelmatig geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Werken op maat

vereist de nodige flexibiliteit om de werking van de verschillende partners optimaal op elkaar af te stemmen.

De combinatie van de opvolging door het IPI, de voortdurende optimalisering van de werking van de Kruispuntbank Inburgering en de aandacht die de onthaalbureaus besteden aan de optimalisering van de samenwerkingsafspraken, zullen de opvolging van inburgeraars en de afstemming van de werking tussen de diverse partners verbeteren.

In de conclusies van het onderzoek staat dat meer maatwerk nodig is om de efficiëntie van het beleid te verhogen. Maatwerk voor specifieke doelgroepen, zoals alfaklanten – dat zijn analfabete inburgeraars die het alfatraject in basiseducatie moeten doorlopen – en hooggeschoolden komt ook aan bod op het interdepartementaal overleg Inburgering en op het overlegplatform met de onthaalbureaus. Daar zijn al verschillende initiatieven genomen.

Sinds januari 2009 werken de onthaalbureaus met een nieuw uniform handboek Maatschappelijke Oriëntatie, dat deel uitmaakt van een nieuwe totaalmethode. Deze methode laat toe om in te spelen op de diverse vormingsnoden die de inburgeraars in een groep MO hebben. De lesgever speelt dus in op vragen van de cursisten, eerder dan zijn eigen kennis over te dragen. De lesgever gaat uit van de vragen die binnen de groep leven.

Deze methode werkt en verhoogt de betrokkenheid van de cursisten, maar de methode blijkt wel moeilijker in te passen in een flexibel traject voor werkenden, omdat vooraf niet kan worden ingeschat welke dag welk onderwerp aan bod zal komen en dus ook moeilijk vooraf kan worden bepaald aan welke les een werkende inburgeraar zeker moet deelnemen en voor welke les hij of zij kan worden vrijgesteld.

Het bepalen van de doelstellingen van het traject gebeurt op maat van iedere individuele inburgeraar. Daarom zijn er ook drie perspectieven bepaald: professioneel, educatief en sociaal.

Voor inburgeraars met een professioneel perspectief is er al langer een goed uitgebouwd aanbod na inburgering – dus in het zogenaamde ‘secundair traject’ –, onder meer via het Inwerkingsdecreet. Dat aanbod wordt, zoals u weet, aangeboden door de VDAB.

Voor 2009 en 2010 hebben de onthaalbureaus een bijkomende projectsubsidie ontvangen om werk te maken van een aanbod Loopbaanoriëntatie voor inburgeraars met een sociaal of educatief perspectief.

De discrepantie tussen de potentiële doelgroep en het aantal inburgeraars dat daadwerkelijk kiest voor een educatief secundair traject, is groot. De verklaring ligt zowel op het niveau van het primaire traject als van het secundaire traject. Tijdens het inburgeringstraject zelf wordt er momenteel nog te weinig aandacht besteed aan het onderzoeken van de mogelijkheid om verder te studeren en/of een breder sociaal netwerk uit te bouwen. Verenigingen, scholen en andere organisaties zetten anderzijds nog te weinig in op omkadering en/of aandacht voor inburgeraars die na inburgering in hun werking terechtkomen. Daar ligt nog een grote uitdaging voor de integratiesector, die als doel heeft die organisaties en verenigingen toegankelijk te maken.

Om de doorstroom naar onderwijs te verhogen, wordt in samenwerking tussen Onderwijs en Inburgering met projectmiddelen geïnvesteerd in zowel het versterken van het primair als in het uitbouwen van het secundair educatief traject. Dit project loopt nog tot eind augustus 2010. Daarnaast is er in maart 2010 met middelen van het Europees Integratiefonds een project gestart in Gent en in Antwerpen dat tot doel heeft meer inburgeraars toe te leiden naar een secundair educatief traject. Dat betekent concreet: de doorstroom van het inburgeringstraject naar een passende opleiding.

Het werken op maat gebeurt dus op meerdere niveaus. Verschillende initiatieven lopen al. De uitdaging is om ze verder te integreren in de werking van zowel de onthaalbureaus als van organisaties waarnaar inburgeraars worden doorverwezen.

Het doel is steeds om het aanbod zoveel mogelijk op maat van de inburgeraar te organiseren. Avond- en/of weekendaanbod MO hoort daar zeker bij. Zaterdag- en/of avondaanbod wordt georganiseerd zowel voor werkende inburgeraars als voor inburgeraars met een gezin. Er is vandaag zo goed als overal een avond- en/of weekendaanbod. U vindt de cijfers op het overzicht dat u al hebt gekregen.

Wanneer we kijken naar het aanbod MO in 2009 stellen we vast dat 77 percent van de cursisten les volgden overdag, 15 percent 's avonds en 8 percent in het weekend. Ieder onthaalbureau heeft de mogelijkheid het eigen aanbod aan te passen aan de noden en de vragen in de eigen regio. Dat betekent afstemming van het aanbod MO op het aanbod NT2 in de regio. Daarom zijn er ook verschillen tussen de verschillende onthaalbureaus.

In West-Vlaanderen volgden 34 percent van de inburgeraars 's avonds MO, in Gent 23 percent. In Brussel en West-Vlaanderen worden volgens de cijfers in het weekend geen cursussen MO gegeven, terwijl in Limburg 23 percent van de cursisten MO in het weekend volgt. Ik moet hierbij wel aanvullen dat dit vooral te maken heeft met de manier van registreren. Zo weet ik bijvoorbeeld dat men in West-Vlaanderen cursussen organiseert op zaterdagvoormiddag, maar steeds in combinatie met een avond in de week. Deze cursussen zijn hier geregistreerd als avondaanbod omdat het systeem niet toelaat om de combinatie avond-zaterdag te registreren.

Hoewel de meerderheid dus tijdens de wekdagen MO volgt, organiseren alle onthaalbureaus – behalve de provincie Antwerpen – ook 's avonds cursussen en 6 van de 8 onthaalbureaus organiseren in het weekend cursussen MO. De VDAB organiseert momenteel nog geen avond- en weekendaanbod LO.

Naast de mogelijkheid om in te stappen in een avond-zaterdagaanbod, bestaan er ook flexibele trajecten. Een flexibel traject, zoals opgenomen in het uitvoeringsbesluit Inburgering, laat inburgeraars die beroepsmatig werkzaam zijn, toe om een afwijking te verkrijgen van het te behalen deelnamepercentage van 80 percent om een inburgeringsattest te behalen. Voor inburgeraars met een gezin is deze mogelijkheid niet opgenomen.

De algemene principes die worden gehanteerd voor inburgering, zijn vergelijkbaar met die principes die gelden voor werknemers of voor mensen in een opleidingstraject bij de VDAB. Ik denk bijvoorbeeld aan de redenen voor opschorting van een traject: zwangerschapsverlof, ziekte, de zorg voor een ziek familielid enzovoort worden als rechtsgeldige redenen aanvaard om het traject gedurende een bepaalde periode uit te stellen.

Een van de principes van inburgering is dat mensen zelfredzaam worden in onze samenleving, en het aanleren van de geldende regels voor afwezigheid, stiptheid en flexibiliteit en dergelijke behoren tot de doelstellingen van inburgering. Een van de redenen om vast te houden aan de verplichting is om mensen die geïsoleerd zijn net te verplichten om uit dat isolement te treden.

Daarom lijkt het mij niet aangewezen om flexibele trajecten te organiseren voor inburgeraars met een gezin. Met flexibele trajecten bedoel ik hier het afwijken van de standaard van 80 percent aanwezigheid. Uiteraard is het wel zinvol om voor inburgeraars met een gezin het traject zo veel mogelijk aan te bieden op maat van de inburgeraar, dus rekening houdend met het vervullen van randvoorwaarden zoals kinderopvang.

De mogelijkheid om in te stappen in een zaterdag- en/of avondaanbod bestaat voor inburgeraars met een gezin. Toch wil ik erop wijzen dat vooral inburgeraars die ouder zijn van een schoolgaand kind er bijzonder veel belang bij hebben om zo snel mogelijk Nederlands te leren. Enkel op zaterdag les volgen is dan wel heel weinig.

Het probleem van kinderopvang is een acuut probleem dat ik verder opneem met mijn collega-minister van Welzijn.

Op 4 november 2009 heb ik een brief gestuurd naar de Vlaamse minister van Welzijn met het verzoek om bij de uitwerking van het kaderdecreet en het uitbreidingsbeleid betreffende kinderopvang rekening te willen houden met de knelpunten kinderopvang in het kader van inburgering en met het verzoek om samen te bekijken welke oplossingen op korte en langere termijn mogelijk zijn.

Op 23 november 2009 heb ik een antwoord ontvangen van minister Vandeurzen waarin hij onder meer verwijst naar extra middelen die zijn toegekend aan lokale diensten voor buurtgerichte opvang, specifiek voor occasionele opvang. Deze plaatsen waren in eerste instantie gericht op doelgroepen als alleenstaande ouders, ouders die een opleidingstraject volgen enzovoort. Ook inburgeraars zijn vertegenwoordigd in deze doelgroepen.

Recent werden besprekingen gevoerd over het kaderdecreet Kinderopvang. Ook daar heb ik aangedrongen op voldoende aandacht voor flexibele en occasionele kinderopvang. Concreet is de optie van flexibele en occasionele opvang opgenomen in de afspraken. Er is ook bepaald dat kinderopvang kan worden uitgevoerd in de vorm van modules. Een bepaalde module zou gericht zijn naar specifieke doelgroepen. Ik zal blijven opvolgen dat ook inburgeraars hier gebruik van kunnen maken.

Wat de organisatie van kinderopvang door de onthaalbureaus betreft, verwijs ik naar het antwoord op de vraag om uitleg nummer 175 van Veli Yüksel.

Het uitvoeringsbesluit Inburgering van 15 december 2006 bepaalt dat de onthaalbureaus hun subsidies ook kunnen aanwenden om tussen te komen in de kosten met betrekking tot de randvoorwaarden voor het volgen van een inburgeringstraject. In uitvoering hiervan is in 2007 bij ministerieel besluit geregeld dat de onthaalbureaus hun subsidie-enveloppe ook mogen aanwenden voor de kosten voor de reguliere kinderopvang die de inburgeraar heeft voor de dagen dat hij of zij les volgt en voor de kosten die gemaakt worden als het onthaalbureau tijdens de cursus maatschappelijke oriëntatie kinderopvang organiseert.

Uit de financiële rapportage 2008 van de onthaalbureaus blijkt dat zeven onthaalbureaus kosten hebben ingebracht in het kader van kinderopvang. De rapportage 2009 is nog niet beschikbaar.

Mijnheer Kennes, ik deel uw mening dat wat taalbeheersing, interetnische contacten en maatschappelijke participatie betreft, er nog veel werk aan de winkel is. Nochtans zijn dat de drie speerpunten om van echte integratie te kunnen spreken.

Zoals ook vermeld in de beleidsnota 2009-2014 wil ik inzetten op een actief taalpromotiebeleid dat zich niet enkel richt naar anderstaligen die niet verplicht zijn een opleiding NT2 te volgen, maar ook naar verplichte inburgeraars en Nederlandstaligen. Het gaat niet enkel om Nederlands leren, maar ook om Nederlands actief gebruiken om te kunnen participeren in de samenleving.

Wat het stimuleren van interetnische contacten en maatschappelijke participatie betreft, dienen de onthaalbureaus in te zetten op de uitbouw van een aanbod loopbaanoriëntatie voor inburgeraars met een sociaal perspectief. Op die manier kunnen inburgeraars worden gestimuleerd en worden toegeleid naar een passend sociocultureel aanbod. Een van de randvoorwaarden is het verhogen van de toegankelijkheid van socioculturele organisaties. Hierin is een rol weggelegd voor de integratiediensten en -centra. Sommige onthaalbureaus nodigen autochtonen uit in de lessen MO om interetnische contacten te stimuleren.

Naast het gebruik van het Nederlands om ons allen te verbinden, is het nodig dat er verbindingen worden gemaakt met de bredere samenleving. Een mogelijke manier om dit te doen, is het inzetten van inburgeringscoaches. Inburgeringscoaches zijn ingeburgerde nieuwkomers of mensen uit de ontvangende samenleving die zich vrijwillig inzetten voor nieuwkomers. De inburgeringscoach ondersteunt de nieuwkomer bij het leren en in de

praktijk brengen van de Nederlandse taal en bij het wegwijzen worden in de Vlaamse samenleving.

In Nederland bestaat een dergelijk model van coaches. De focus ligt daar op taal. Nederland stelt zich als doel om op 3 jaar tijd 20.000 zogenoemde taalkoppels te vormen. Men is optimistisch dat men dat doel zal halen. Alle gemeenten in Nederland werken daaraan mee. Het is een prachtig voorbeeld van samenwerking tussen de overheid – nationaal en lokaal –, het verenigingsleven – de Nederlandse Gilden – en de burgers – inburgeraars en andere Nederlanders. Mijnheer Dehandschutter, aan de Gilden heb ik trouwens de Visser-Neerlandiaprijs mogen overhandigen.

Of het sociaal-cultureel volwassenenwerk hierin een rol kan spelen, wordt momenteel onderzocht door een project in het kader van het Europees Integratiefonds. De opdracht bestaat erin om een concept van inburgeringscoaches uit te werken en het nodige materiaal te ontwikkelen voor de implementatie van het systeem zoals het in Nederland reeds bestaat. Ik verwacht van de opdrachtnemer concrete aanbevelingen hoe het sociaal-cultureel volwassenenwerk een rol kan opnemen in het systeem van inburgeringscoaches.

Collega's, bij mijn aantreden heb ik gezegd dat het een van mijn grote doelstellingen is de ontvangende samenleving meer te betrekken bij de verdere integratie. Ik vind niet dat inburgering ophoudt na het afwerken van het contract tussen overheid en inburgeraar, al dan niet met toepassing van boetes. Als de mensen in de samenleving treden, hebben wij de plicht om die mensen te begeleiden. Uit alle mogelijke studies blijkt dat kinderen, volwassenen die iemand hebben uit de ontvangende samenleving, waarmee ze nauw contact hebben, die hen begeleidt, de taal leert, het ook veel sneller veel verder brengen in die samenleving, dat ze veel sneller integreren. Dat geldt voor jonge mensen die het beter maken in het onderwijs, en dat geldt evenzeer voor volwassenen. Dat is ook de reden waarom ik heb gezegd dat ik wil afstappen van dat systeem van de Dag van de Inburgeraar, met heel wat mensen, maar toch vooral autochtonen en heel weinig allochtonen.

Ik zou willen inzetten op de gemeenten, op de lokale overheid, die die mensen ontvangt. Veel gemeenten en steden doen dat op het gemeentehuis voor de nieuwkomers. Om de 3 of 6 maanden worden de nieuwkomers wegwijzen gemaakt in de stad. Waarom kan de voorzitter van het buurtcomité van de wijk waar die inburgeraar gaat wonen, daar niet zijn om die mensen te verwelkomen? Waarom kan de sportvereniging daar niet zijn? Die kan openstaan voor de kinderen van de inburgeraar en zeggen dat ze kunnen komen voetballen, aan atletiek doen en aangeven met wie ze contact kunnen opnemen. Waarom kunnen de lokale werkgevers daar niet zijn op dat moment? Daar wil ik op inzetten. Momenteel wordt daarover allerlei onderzoek gedaan. Ik heb de bedoeling om daar meer op in te zetten.

Mijnheer Kennes, het systeem om verder te integreren via taalparticipatie is inderdaad bijzonder belangrijk. Het systeem in Nederland blijkt goed te werken. De mensen die dat doen, zijn heel enthousiast. Zowel de coach als degene die gecoacht wordt, heeft daar heel positieve ervaringen mee. Daar kunnen we van leren. We moeten daar ook verder op inzetten.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord en voor het ter beschikking stellen van recenter cijfermateriaal. Het gaat inderdaad verder dan de periode waar de studie betrekking op heeft. Terecht merkt u op dat de cijfers waar in de studie naar wordt verwezen, dateren van voor het systeem van de administratieve geldboete en dat er sindsdien een en ander is gewijzigd.

Ik noteer ook dat u zegt dat het bij de kruispuntbank beter loopt, maar dat er nog ruimte is voor verfijning en verbetering. Ik vertrouw erop dat daar ook werk van wordt gemaakt.

Voor de kinderopvang moet inderdaad contact worden opgenomen met de minister van Welzijn, die dat punt mee moet realiseren.

U verwijst terecht naar de inburgeringscoaches in Nederland als een interessante piste. Samen met u kijk ik uit naar het onderzoek dat met middelen van het Europees Integratiefonds zal worden uitgevoerd en de aanbevelingen die daarin geformuleerd zullen worden. Via de samenwerking tussen de overheid, het verenigingsleven, de inburgeraars en betrokken burgers zijn er heel wat mogelijkheden om de inburgering in de praktijk, op het terrein, in de dagelijkse realiteit sterk te verbeteren.

Ik ben blij dat u zegt dat er de afgelopen jaren heel wat vooruitgang is geboekt, maar dat er ook continu onderzoek wordt gedaan om wat beter loopt, nog te verfijnen en te verbeteren.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord en het cijfermateriaal. Het geeft inderdaad een beter zicht op een complexe sector, waarvan we allemaal weten dat die zeer belangrijk en in beweging is. Ik zal niet herhalen wat de heer Kennes naar voren heeft gebracht. Hij haalt net hetzelfde aan als wat ik naar voren wilde brengen. We kunnen dat allemaal lezen in het verslag. De cijfers tonen vooral dat het de goede richting uitgaat. We geven het inburgeringsbeleid van morgen hier toch ook gestalte. Minister Bourgeois had het daarnet over de periode van 2 jaar en voor sommigen 3 jaar of langer. Het is voor die mensen dat we nu de nodige en correcte maatregelen moeten nemen. Uit het antwoord blijkt toch dat dat er positief uitziet.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de federale webstek ‘verspilling’

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, een paar weken geleden, toen de federale regering nog op volle toeren draaide en doortastend en efficiënt bestuurd dat het een lieve lust was, stelde federaal regeringscommissaris Guido De Padt een soort ‘kliklijn’ of ‘klikesite’ voor, waarop mensen kunnen melden welke verspillingen zij zien gebeuren door overheidsdiensten. Het gaat dan om verspilling van materieel en materiaal, om ambtenaren die onvoldoende te doen hebben, overheidsgebouwen die leegstaan enzovoort.

Minister, zonder de discussie te willen voeren over zin of onzin van een dergelijk initiatief of over de morele aspecten van het ‘klikken’ op zich, is er wel één onderdeel waarover ik graag uw mening wil vragen. Het federale initiatief beperkt zich niet tot de federale overheidsdiensten, maar de regeringscommissaris stelt uitdrukkelijk dat ook klachten die betrekking hebben op de gewesten en gemeenschappen en op de gemeenten, welkom zijn.

Minister, deelt u mijn aanvoelen dat de federale regeringscommissaris hier zijn boekje te buiten gaat door zich op het bevoegdheidssterrein van gewesten en gemeenschappen te geven? Zo ja, zult u initiatieven nemen om deze toestand recht te zetten? Is een dergelijke ‘klikesite’ een goed instrument om werk te maken van een efficiëntere overheid? De federale overheid vindt blijkbaar van wel. Welke instrumenten worden op het Vlaamse niveau gehanteerd?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Voorzitter, minister, collega’s, ik wil me aansluiten, vooral bij de derde vraag.

Voor alle duidelijkheid wil ik toch wel stellen dat het hier niet gaat om een kliklijn. De pers heeft het misschien zo wel naar buiten gebracht. Als je op de website van het

regeringscommissariaat kijkt, dan zie je dat het gewoon een meldpunt is. Het is niet de bedoeling om persoonlijke vetes of discussies af te handelen. Het is dus geen kliklijn. Ik denk toch wel dat dit belangrijk is. De regeringscommissaris is eigenlijk gewoon een postbode die alle meldingen doorgeeft aan de bevoegde instanties en diensten.

De heer Vandaele heeft een terechte vraag gesteld: waarom de gewesten en de gemeenschappen? Ik denk dat burgers niet altijd het onderscheid maken of het om een federale, een gewest- of een gemeenschapsbevoegdheid gaat. Voor de burger is dat niet altijd duidelijk. Dat zie je ook bij het federale Kafka-meldpunt, waar ook meldingen binnenkomen die voor de Vlaamse overheid bestemd zijn. Ze worden onmiddellijk doorgespeeld. Er is nog nooit een probleem mee geweest. Ik heb er enige tijd geleden nog de minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen over aangesproken. Dat meldpunt is alleen bedoeld voor federale bevoegdheden, maar als er iets binnenkomt voor de Vlaamse overheid wordt het onmiddellijk overgemaakt. Het is zeker niet de bedoeling van de regeringscommissaris om zich in te laten met zaken die tot de Vlaamse overheid behoren.

Dit zal natuurlijk niet het enige juiste instrument zijn om werk te maken van een efficiënte en effectieve overheid. Het is misschien een middel naast vele andere, maar het is belangrijk, want als een burger merkt dat er belastinggeld wordt verspild, kan hij dat melden. Het behoort toch ook tot de burgerplichten van eenieder om daar onmiddellijk melding van te maken.

Minister, dat meldpunt bestaat nu federaal en mijn vraag is dan ook of u het denkbaar acht om ook op Vlaams niveau zo'n meldpunt in te richten, zodat alle burgers die merken dat er verspilling van overheidsgeld is bij bepaalde instanties of bij de Vlaamse overheid, ze dat onmiddellijk kunnen melden, anoniem of onder hun naam, zodat de klacht op een discrete wijze kan worden behandeld. Onze beweegreden moet toch zijn dat we geen verspilling van Vlaamse overheidsmiddelen mogelijk willen maken.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Het klachtrecht wordt in Vlaanderen behoorlijk geregeld. We hebben een klachtrecht ten aanzien van bestuursinstellingen die ressorteren onder de Vlaamse overheid, en dat is inderdaad een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid, de regeringscommissaris is hier dus niet voor bevoegd.

Er bestaat een decreet van 1 juni 2001 houdende toekenning van een klachtrecht ten aanzien van bestuursinstellingen. Elke burger heeft het recht om kosteloos een klacht in te dienen bij een bestuursinstelling die ressorteert onder de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest over de handelingen en de werking van die instelling. Indien er na de interventie van de klachtendienst geen bevredigende oplossing gevonden is, kan de klager zich richten tot de Vlaamse Ombudsdienst conform het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst. De Vlaamse ombudsman kan ook meldingen onderzoeken van personeelsleden van bestuursinstanties van de Vlaamse Gemeenschap en van het Vlaamse Gewest die in de uitoefening van hun ambt nalatigheden, misbruiken of misdrijven binnen de bestuursinstantie waar ze zijn tewerkgesteld, hebben vastgesteld.

Krachtens dit decreet van 7 juli 1998 kunnen de personeelsleden die fungeren als klokkenluider, bescherming vragen bij de ombudsman tegen elke open of verdoken sanctie die het gevolg is van het feit dat ze onregelmatigheden hebben gesignaleerd. U weet dat die Vlaamse regeling heel positief werd geëvalueerd. Onlangs lazen we berichten in de pers over internationale studies, en daaruit blijkt dat we op Vlaams niveau qua opzet de op een na beste zijn van Europa, enkel de Britten gaan ons voor met hun 'Public Interest Disclosure Act'. Wij scoren goed, wij hebben een interne audit, wat bij mijn weten nu pas federaal aan de orde is, we hebben een integriteitsregeling, we hebben een deontologische code, we hebben ons Klachtendecreet, we hebben de ombudsman, we hebben de klokkenluidersregeling. Ik denk

dat we al heel wat maatregelen in lijn hebben gebracht. Tot slot is er ook nog de integriteitscoördinator.

Alhoewel persberichten melding maken van de mogelijkheid om op deze federale klikesite ook klachten in te dienen over de gemeenten en gemeenschappen en gewesten, moeten we vaststellen dat de site www.verspilling.be van de federale regeringscommissaris Guido De Padt gericht is op klachten over de werking van de federale overheidsdiensten. Tot zolang deze website niet expliciet vermeldt dat men ook klachten over de gemeenten en gemeenschappen en gewesten kan indienen, gaat de regeringscommissaris zijn bevoegdheid niet te buiten.

Binnen de Vlaamse overheid bestaan zoals vermeld klachtendiensten waaraan klachten over de handelingen en de werking van de bestuursinstellingen van de Vlaamse overheid kunnen worden bezorgd. Ik vind het logisch dat wij klachten die betrekking hebben op het federale niveau, doorsturen en omgekeerd evenzeer. Het zou absoluut niet kunnen en ik zou ertegen optreden, mocht de federale overheid een klachtenwebsite organiseren met betrekking tot onze bevoegdheden. We zijn mans genoeg om dat zelf te regelen. De burger kan zich wel eens vergissen. Hij kan een klacht indienen op het verkeerde niveau. Dan is het heel normaal om dat door te sturen.

Het huidige systeem vertoont een aantal tekortkomingen. Het gebrek aan een uniforme, overkoepelende benadering houdt allerlei mogelijke nadelige gevolgen in, zoals rechts-onzekerheid en een gevaar voor willekeur. Daarom zal ik, zoals aangekondigd in mijn beleidsnota Bestuurszaken, een uniek meldpunt voor integriteitsschendingen introduceren, waarbij meldingen door personeelsleden, burgers en bedrijven op een uniforme, consistente en professionele wijze worden gekanaliseerd, geregistreerd en onderzocht. Een dergelijk instrument is pas nuttig als het dient om meldingen op een correcte en professionele wijze te registreren en onderzoeken om willekeur en rechtsonzekerheid te bestrijden. De benaming ‘klikesite’ is dan ook ongepast voor een dergelijk instrument, dat volgens mij kan bijdragen tot een meer integere en correcte overheid.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, u merkt op dat de site zelf niet oproept om klachten over gewesten, gemeenschappen en gemeenten door te geven. Ik had het uit de pers: “De verspillijn van De Padt beperkt zich niet tot het federale niveau. Ook klachten over deelstaten en gemeenten zijn welkom.”

De heer De Meulemeester verdedigt zijn regeringscommissaris. (*Opmerkingen van de heer Marnic De Meulemeester*)

Ik denk niet dat het omgekeerd gewaardeerd zou worden indien wij in Vlaanderen klachtensites zouden openen en de gegevens keurig zouden doorsturen naar het federale niveau. Mijnheer De Meulemeester, u zegt dat het in elk geval keurig zou worden doorgestuurd. Daar zijn we dan heel blij om, maar omgekeerd zou het niet echt op prijs worden gesteld.

Het antwoord van de minister is helder. Wij moeten zien hoe dat meldpunt evolueert.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Minister, u verwijst in uw antwoord vaak naar integriteit en willekeur. Dat is niet hetzelfde als verspilling. We zullen er vandaag geen antwoord op krijgen, maar het zou mij wel interesseren om eens uit te zoeken, op basis van het Klachtendecreet en de werking van de Ombudsdienst, hoeveel meldingen zij krijgen in verband met specifiek het onderwerp verspilling. Voor mij is het vrij nieuw dat er in het rapport van de Ombudsdienst specifiek klachten of meldingen in verband met verspilling binnenkomen. Het is toch het overwegen waard om eens te onderzoeken hoe we beter kunnen omgaan met de overheidsmiddelen, en dat op alle niveaus. Ik ben er niet van overtuigd dat

het Klachtendecreet en de Ombudsdienst daarvoor de juiste kanalen zijn. Er is nog ruimte om dat op Vlaams, gemeentelijk en provinciaal niveau, op alle andere niveaus dan het federale niveau, nog te verbeteren.

De voorzitter: Met deze bemerkingen kan rekening worden gehouden in de discussie van volgende week. Wij ontvangen dan de Vlaamse Ombudsdienst.

De heer Ward Kennes: Voorzitter, ik was van plan om daar dan op terug te komen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het verschijnen van een promotionele kaart van België bij Visit Flanders zonder vermelding van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Minister, u zult mij op mijn woord moeten geloven dat ik er geen kick van krijg door u vragen te stellen over landkaarten. Jammer genoeg is de uitdrukking die men aan landkaarten geeft, ook de uitdrukking van een bepaalde politieke constellatie. Daarom moet ik de vraag wel stellen.

Enkele maanden geleden hadden we in deze commissie een debat over het Flanders House in New York. We zullen dat incident niet terug oprakelen. Maar voor diegenen die het zouden vergeten zijn: Brussel lag plots ter hoogte van Mechelen en Wallonië was Frankrijk geworden. U hebt daar goed op geantwoord. U zei dat het een incident was en dat het een materiële en niet een intentionele fout was. Het was de bedoeling dat de betrokkene op de vingers werd getikt. Het zou niet meer gebeuren.

We zijn nog maar enkele maanden verder, en jammer genoeg doet het zich weer voor. Dit keer niet in New York maar nu aan de Grasmarkt in Brussel. Toerisme Vlaanderen vermeldt op een kaart in haar brochure 'Bienvenue en Flandre' het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest als dusdanig niet en plaatst het woord België op de taalgrens. Ik weet niet wat ik daar moet uit afleiden. Dat maakt geen professionele indruk. Ik vind het allemaal nogal amateuristisch. Het vorige incident, in New York, was voor mij een incident. Dit zou je nog blauwblauw kunnen laten, maar ik ben er zeker van dat er hier zeker ook vragen zouden worden gesteld indien de Franse Gemeenschap omgekeerd hetzelfde zou doen. Daarom stel ik de vraag. Dergelijk amateurisme is niet goed voor ons imago. Net als alle leden van dit parlement ben ik daarom bekommerd.

Ik stel dezelfde vragen als de vorige keer. Betreft het hier volgens u opnieuw een geïsoleerd incident? Werd de verantwoordelijke hiervoor al op zijn of haar fouten gewezen? Heeft de Vlaamse imagoambtenaar hier enige impact op? De minister-president spreekt tegenwoordig over een Vlaamse reputatieambtenaar. Dat maakt de verwarring en verloedering van onze taal nog groter. Maar soit, dat is enigszins ironisch bedoeld. Is dit nu het laatste incident? Het is al het derde incident deze legislatuur. Hoe kunnen we dergelijke onnozelheden vermijden, en hoe kunnen we vermijden dat ik u met een parlementaire vraag over dit soort zaken moet lastigvallen?

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Zowel aan de Franstalige als aan de Vlaamse kant kijken wij allemaal met een vergrootglas naar die kaartjes. In het buitenland, waarvoor dat kaartmateriaal bedoeld is, bekijkt men dat niet allemaal met een constitutionele bril. Als men Vlaanderen ruwweg wil situeren, wel, Brussel ligt nog altijd in Vlaanderen en maakt daar

vanuit gemeenschapsoogpunt ook nog altijd deel van uit. We moeten geen incidenten creëren over een dergelijke kaart.

Het hangt ervan af met welke bril men het bekijkt. Als je de kaart met een gewestelijke bril bekijkt, is hij niet correct. Vanuit gemeenschapsoogpunt bekeken is het een correcte kaart. Hier in huis hangen er ook dergelijke kaarten aan de hand waarvan men de staatsstructuur kan uitleggen. Mijnheer Gatz, u zoekt spijkers op laag water.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer Gatz, ik wil u best geloven als u zegt dat u geen kick krijgt van mij hierover te ondervragen. Maar dit keer ben ik het toch volstrekt oneens met u. U zegt dat deze onthaalbrochure amateuristisch is, of niet professioneel. Ik heb hier een kleurenkopie van de Nederlandstalige versie van die brochure: ‘Tien aanraders in Vlaanderen’. Als u hem hebt doorgenomen, dan zult u gezien hebben wat het concept is van die brochure, die naar mijn aanvoelen heel professioneel gemaakt is. Het concept is: mensen erop wijzen dat Vlaanderen heel wat te bieden heeft. De toerist wordt erop gewezen dat er meer dan één stad is.

Hier gebeurt dat vanuit het concept Brussel. Ze heet “Welkom in Vlaanderen”. Er staat op: “U kent wellicht de Grote Markt in Brussel, het Atomium, Manneken Pis, maar hier zijn tien andere leuke tips voor dingen die je niet mag missen. Wedden dat je daarna zin krijgt om terug te komen?” Op de volgende bladzijde staat: “In Vlaanderen ben je overal dichtbij. Binnen Vlaanderen verplaatst je je snel en gemakkelijk met trein en bus. Brussel-Antwerpen bijvoorbeeld is 40 minuten trein van centrum tot centrum.” Dan geeft men alle reistijden op van Brussel-Mechelen, Brussel-Leuven, Brussel-Gent, Brussel-Antwerpen en Brussel-Brugge. Het kaartje dat erop staat, is een weergave van de zes kunststeden waar wij promotie voor voeren. Je ziet er heel licht de provinciegrenzen en de gewestgrenzen op. Maar dat is niet de bedoeling, het is een functionele kaart, je hoeft daar niet de gewesten op in te kleuren. Wallonië staat erop en de verbinding met Brussel-Zuid en Charleroi staat erop aangeduid, precies om aan te tonen hoe gemakkelijk dat allemaal te bereiken is, hoe dicht alles bij elkaar ligt en op hoe een kleine oppervlakte alles is gesitueerd.

Er is inderdaad andere, niet-relevante informatie weggelaten. Het is een volstrekt normaal promotiekaartje om te zeggen: in Vlaanderen heb je die zes topproducten, ze liggen heel dicht bij elkaar en, meer nog, vanuit Brussel kun je ze heel snel en gemakkelijk met het openbaar vervoer bereiken. Er wordt aan de toerist meegegeven dat die misschien iets meer moet doen dan wat die van plan was, namelijk slechts een van de steden gaan bezoeken. Brussel en alle andere steden zijn er op een gestileerde manier aangebracht met verbindingen tussen de steden. Ik vind dat er een mooie en heldere boodschap wordt gebracht op een gestileerde manier. De steden zijn met een stip aangeduid, niet met hun gemeentegrenzen. Dat geldt voor alle zes steden. Als je aandachtig kijkt zie je zelfs de provincie- en gewestgrenzen, hoewel dat niet hoefde. Het is niet de bedoeling om een institutionele kaart te brengen. Toerisme is ook een gemeenschapsmaterie, we zijn ten volle bevoegd in Brussel. We promoten Brussel ook. Ik zie helemaal geen graten in dit kaartje.

Ik weet dat er over een aantal kaarten de laatste tijd heel wat te doen is geweest. Er was een kaart van het Vlaams Huis van New York. Ik heb daarover gezegd wat ik moest zeggen. Dat was een fout en ik ben daartegen opgetreden. Onlangs hebben we gezien dat een Franse televisiezender Vlaanderen en Wallonië met elkaar verwisselde. Ik heb onlangs een kaart gezien waarop West-Vlaanderen bij Wallonië was gevoegd. Er zijn blijkbaar nogal wat kaarten waar er problemen mee zijn.

Mijnheer Gatz, u zegt dat mocht het omgekeerde gebeuren, het hek van de dam zou zijn. Ik heb hier een kaartje van toerisme in Wallonië waarop men alleen Wallonië afdrukt en men zelfs geen melding maakt van Vlaanderen. Ik heb hier nog nooit interpellaties of vragen over gekregen. Ik vind dat onnodige heisa. Als een dergelijke kaart in Vlaanderen zou worden

gebruikt, zou dat als zeer provocerend worden beschouwd. Vlaanderen helemaal weglaten, er geen melding meer van maken, zelfs in een Belgische context, en alleen Wallonië als toeristisch gebied vermelden: mocht men iets gelijkaardigs doen in Vlaanderen, zou dat wellicht aanleiding geven tot vragen.

Dat kaartje is dus niet fout. Mijns inziens is het helemaal geen zaak voor de reputatieambtenaar. Die heeft een andere taak die niets met dat imago te maken heeft. Het is een functionele, toeristische brochure. Ik vind het een geslaagde brochure die zeer uitnodigend is, de mensen confronteert met de veelheid van producten zowel op vlak van kunst, mode, shopping, art nouveau, met Brussel, met het UNESCO-werelderfgoed en met bieren waar u zo van houdt. Een van de tips is om minstens enkele specialiteiten te proeven van de 400 bieren. Er staat ook: lik duimen en vingers af en verwen jezelf met chocolade. De boodschap is: in Vlaanderen ben je overal dichtbij.

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Voorzitter, minister, ik zal de zaken niet op de spits drijven. Het klopt dat mocht dit incident – wat u niet als incident beschouwt maar ik wel in dat kader zie – los staan van voorgaande incidenten, dan zou er waarschijnlijk onvoldoende aanleiding zijn om daar een politieke vraag over te stellen. Maar met wat er in New York is gebeurd, is de gevoeligheid wat groter.

Ik merk dat u er absoluut geen graten in ziet en ook de heer Dehandschutter minimaliseert een en ander. Laten we hopen dat jullie gelijk hebben. Ik vind wel dat als je een professionele brochure maakt – en er valt op de meeste vlakken wat betreft informatieverstrekking weinig op aan te merken – kun je dat ook wat cartografie betreft volledig ‘state of the art’ maken. Ik denk dat het beter kan. Ik vrees dat de lichtheid waarmee men in ons land aan weerszijden van de taalgrens met kaarten bezig is, nog tot wrijvingen zal leiden in de toekomst. Ik hoop dat ik u binnen de 3 of de 6 maanden geen dergelijke vragen meer zal moeten stellen.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Als er dan toch een tweede verbeterde uitgave komt, zoals dat vroeger werd genoemd, wil ik als notoir niet-alcoholdrinker vragen dat er melding wordt gemaakt van 600 in plaats van 400 verschillende biersoorten, zoals de kenner aan mijn zijde ook heeft opgemerkt.

De heer Sven Gatz: Daar kunnen we elkaar in vinden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■